

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародних економічних відносин

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Міжнародна економічна діяльність комерційного банку»
(на матеріалах підприємства ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»)

Студентки 2м курсу, 2 групи
спеціальності 051 «Економіка»
спеціалізації «Міжнародна економіка»

Язевої Карини Едуардівни

Науковий керівник
к.е.н., доцент
Валентинович

Генералов
Олександр

Гарант освітньої програми
к.е.н., професор

Кудирко
Людмила Петрівна

Київ 2018

АНОТАЦІЯ

Язева Карина Едуардівна

Міжнародна економічна діяльність комерційного банку (на матеріалах ПАТ КБ «Приватбанк», м. Київ)

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за міжнародна економіка.

Київський національний торговельно-економічний університет, 2018

У першому розділі досліджено суть та принципи міжнародної економічної діяльності комерційного банку, оцінено роль міжнародних операцій комерційних банків у розвитку бізнесу та розглянуто методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних економічних операцій комерційного банку.

У другому розділі здійснено дослідження фінансового стану ПАТ КБ «Приватбанк», досліджено міжнародну економічну діяльність ПАТ КБ «Приватбанк» та оцінено роль міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк» у розвитку міжнародного бізнесу в Україні.

У третьому розділі обґрунтовано резерви підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк», розроблено комплекс заходів щодо вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» та здійснено прогнозу оцінку запропонованих заходів

Ключові слова: міжнародна діяльність, валютні операції, комерційний банк

ANNOTATION

Yazeva Karina Eduardovna

International economic activity of a commercial bank (on the example of PJSC «CB Privatbank», Kyiv)

The final qualifying paper for the master's degree international economy.

Kiev National University of Trade and Economics, 2018

The first chapter examines the essence and principles of international

economic activity of a commercial bank, evaluates the role of international operations of commercial banks in business development, and considers methodological approaches to assessment of the effectiveness of international economic operations of a commercial bank.

In the second section, a study of the financial state of PJSC «CB Privatbank» was conducted, the international economic activities of PJSC «CB Privatbank» were investigated, and the role of international operations of PJSC «CB Privatbank» in the development of international business in Ukraine was evaluated.

In the third section, there are reasonable grounds for increasing the effectiveness of the international activities of PJSC «CB Privatbank» were grounded, a set of measures has been developed to improve the organizational prerequisites for the implementation of the international activities of PJSC «CB Privatbank» and a predictive assessment of the proposed measures has been made.

Keywords: international activity, currency transactions, commercial bank

РЕФЕРАТ

Тема випускної кваліфікаційної роботи: «Міжнародна економічна діяльність комерційного банку (на матеріалах ПАТ КБ «Приватбанк», м. Київ).

Випускна кваліфікаційна робота містить 99 сторінок, 21 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел з 90 найменувань та 2 додатків.

Об'єктом дослідження є міжнародна економічна діяльність комерційного банку.

Предметом дослідження є механізм здійснення міжнародної економічної діяльності комерційного банку.

Мета дослідження розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності ПАТ «КБ «Приватбанк».

Для досягнення поставленої мети у роботі було вирішено наступні завдання:

- визначити суть та навести принципи міжнародної економічної діяльності комерційного банку;
- оцінити роль міжнародних операцій комерційних банків у розвитку бізнесу;
- систематизувати методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних економічних операцій комерційного банку;
- здійснити аналіз фінансового стану ПАТ КБ «Приватбанк»;
- провести дослідження міжнародної економічної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»;
- оцінити роль міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк» у розвитку міжнародного бізнесу в Україні;
- обґрунтувати резерви підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»;
- розробити комплекс заходів щодо вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»;

- здійснити прогностичну оцінку запропонованих заходів.

У ході дослідження в I розділі визначено, що міжнародна діяльність банку передбачає виконання ним його основних функцій за умови, якщо контрагент банку знаходиться за кордоном. Основними міжнародними операціями банку є кредитування, пряме іноземне фінансування, а також здійснення банківських переказів. В умовах динамічного розвитку міжнародних відносин міжнародні операції комерційних банків починають відігравати усе більшу роль у їх діяльності, що обумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів їх здійснення, а також формує потребу розвитку регуляторних норм, які, з одного боку, відповідатимуть інтересам України та векторам її міжнародної діяльності, а з іншого – гарантуватимуть захист клієнтів комерційних банків та самих фінансових установ.

У II розділі представлені результати оцінки фінансового стану ПАТ «КБ ПриватБанк». Підприємство наразі має проблеми, пов'язані зі значним переважанням витрат над доходами, втім кроки, які були вжиті, у тому числі його націоналізація, дають результат, що знаходить відображення у поступовому зменшенні обсягів збитків. Позитивні зрушення відбуваються також у структурі майна та капіталу підприємства, що знаходить відображення у покращенні рівня ліквідності банку. У цілому, за умови дотримання обраного курсу, можна очікувати значного покращення фінансових результатів банку протягом найближчих років.

Міжнародні економічні операції банку є наразі досить успішними, втім пов'язаними із значними ризиками, що у поточних умовах є значною загрозою для банку. Попри те, що частка міжнародних операцій є незначною, їх здійснення з одного боку справляє позитивний вплив на репутацію банку, а з іншого формує умови, у яких має здійснюватися управління банком для забезпечення максимальної ефективності.

У III розділі визначено, що дії ПАТ КБ «Приватбанк» щодо підвищення ефективності міжнародних операцій являють собою 4 взаємопов'язані етапи, які дозволять сформувати всередині банку бачення нової стратегії; поширити це бачення серед працівників та мотивувати їх до виконання своїх функцій у тому числі з метою активізації міжнародної діяльності; впровадження нових банківських продуктів, які дозволять активізувати здійснення міжнародних платежів такими клієнтами банку як фізичні особи та приватні підприємці; використання у якості рекламних платформ зарубіжних інтернет-маркетів (Amazon, Ali Express) та платформ для пошуку квитків і закладів розміщення (Tickets.ua, Momondo.ua, Booking.com, Airbnb.com).

За умови впровадження наданих рекомендацій можна очікувати на істотне зростання як процентних доходів (до 34059 млн. грн.), так і процентних витрат (до 19069 млн. грн.), втім темпи зростання процентних доходів будуть вищими за темпи зростання процентних витрат, у результаті чого чистий процентний дохід банку досягне 14990 млн. грн. Окрім цього ПАТ «КБ «Приватбанк» отримує прибутки вже у 2020 р., а до 2021 р. їх обсяг зросте до 24148 млн. грн.

Рік виконання випускної кваліфікаційної роботи – 2017/2018 рік.

Рік захисту випускної кваліфікаційної роботи – 2018 рік.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ	5
1.1. Суть та принципи міжнародної економічної діяльності комерційного банку	5
1.2. Роль міжнародних операцій комерційних банків у розвитку бізнесу	12
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних економічних операцій комерційного банку	21
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	30
2.1. Аналіз фінансового стану ПАТ КБ «Приватбанк»	30
2.2. Дослідження міжнародної економічної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»	39
2.3. Роль міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк» у розвитку міжнародного бізнесу в Україні	47
Висновки до розділу 2	56
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	58
3.1. Обґрунтування резервів підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»	58
3.2. Розробка комплексу заходів щодо вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»	64
3.3. Прогнозна оцінка запропонованих заходів	73
Висновки до розділу 3	80
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	87

ВСТУП

Розвиток економіки України та посилення позицій вітчизняних підприємства неможливі наразі без стабільної та міцної банківської системи, спроможної забезпечити усі потреби клієнтів, залучених у процес здійснення міжнародних валютних операцій. Саме зростання попиту на міжнародні транзакції обумовлює усе більший інтерес науковців та практиків до дослідження теоретичних засад та практичних аспектів міжнародної економічної діяльності комерційних банків, що свідчить про високу актуальність обраної теми дослідження.

Теоретичне забезпечення науки про міжнародні валютно-фінансові відносини розробили такі видатні вчені: Д. Рікардо, Ф. Грехем, Ф.Махлуп, А. Ліндбек, Г. Джонсон, Л. Фрідмен, М. Самнер, Дж. Зіс, Дж. Мід, Р. Манделл, С. Коллінз, С. Едвардс, Д. Ризо, Д. Лебланг, Г. Кальво, К. Райнхарт, Р. Хаусман, Ю. Паніцці, Є. Штейн і ін. У той самий час проблема ефективного управління міжнародною економічною діяльністю комерційних банків в країнах з перехідною економікою на посткризовому етапі в науковій літературі висвітлена недостатньо, що і обумовило вибір теми дослідження.

Об'єктом випускної кваліфікаційної роботи є міжнародна економічна діяльність комерційного банку.

Предметом випускної кваліфікаційної роботи є механізм здійснення міжнародної економічної діяльності комерційного банку.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є розробка комплексу заходів щодо підвищення ефективності міжнародної економічної

діяльності ПАТ «КБ «Приватбанк». Для досягнення поставленої мети у роботі було вирішено наступні завдання:

- визначити суть та навести принципи міжнародної економічної діяльності комерційного банку;
- оцінити роль міжнародних операцій комерційних банків у розвитку бізнесу;
- систематизувати методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних економічних операцій комерційного банку;
- здійснити аналіз фінансового стану ПАТ КБ «Приватбанк»;
- провести дослідження міжнародної економічної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»;
- оцінити роль міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк» у розвитку міжнародного бізнесу в Україні;
- обґрунтувати резерви підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»;
- розробити комплекс заходів щодо вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»;
- здійснити прогностичну оцінку запропонованих заходів.

Під час написання першого розділу роботи використовувалися загальнонаукові методи, зокрема аналіз, синтез, узагальнення, дедукція. Під час написання другого розділу було використано економіко-статистичні методи аналізу. Під час написання третього розділу, для прогнозування показників діяльності банку, було використано метод екстраполяції.

Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти України, роботи вітчизняних та зарубіжних вчених, у яких досліджено проблеми управління ефективністю валютно-кредитних операцій, а також

фінансова звітність досліджуваного підприємства.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 80 найменувань та додатків, які містять фінансову звітність підприємства.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

1.1 Суть та принципи міжнародної економічної діяльності комерційного банку

На етапі динамічного розвитку відносин між країнами світу підвищується значущість міжнародних операцій комерційних банків, які забезпечують основу для ефективної та взаємовигідної співпраці між економічними агентами.

Існують різні види міжнародних операцій комерційного банку. Відповідно до чинного законодавства, в Україні комерційні банки мають право надавати банківські та інші фінансові послуги (крім послуг у сфері страхування), а також здійснювати іншу діяльність, незаборонену законом.

Банки мають право здійснювати банківську діяльність, у тому числі на міжнародному рівні, на підставі банківської ліцензії шляхом надання банківських послуг, до яких належать:

- залучення у вклади (депозити) коштів та банківських металів від необмеженого кола юридичних і фізичних осіб;
- відкриття та ведення поточних (кореспондентських) рахунків клієнтів, у тому числі у банківських металах, та рахунків умовного зберігання (ескроу);
- розміщення залучених у вклади (депозити), у тому числі на поточні рахунки, коштів та банківських металів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик [1].

На міжнародному рівні банки, крім надання фінансових послуг, мають право здійснювати також діяльність щодо: інвестицій та надання консультаційних та інформаційних послуг щодо банківських та інших фінансових послуг.

Банк має право вчиняти будь-які правочини, необхідні для надання ним банківських та інших фінансових послуг та здійснення іншої діяльності. При цьому будь-який новий вид діяльності або надання нового виду фінансових послуг може здійснюватися за умови виконання встановлених Національним банком України вимог.

Одним з видів банківських операцій є кредитування. Кредитні операції являють собою операції з надання грошових коштів позичальникові в розмірі та на умовах, встановлених договором на умові повернення і сплатити процентів. Окрім цього, до кредитних операцій також належать: здійснення операцій на ринку цінних паперів від свого імені; надання гарантій і поручительств та інших зобов'язань від третіх осіб, які передбачають їх виконання у грошовій формі; придбання права вимоги на виконання зобов'язань у грошовій формі за поставлені товари чи надані послуги, приймаючи на себе ризик виконання таких вимог та прийом платежів (факторинг); лізин [1].

Серед міжнародних операцій комерційних банків увагу доцільно звернути на укладання угод про консорціумне кредитування. В рамках такої угоди банки-учасники встановлюють умови надання кредиту та призначають банк, відповідальний за виконання угоди. Банки-учасники несуть ризик по наданому кредиту пропорційно до внесених у консорціум коштів.

Банк зобов'язаний при наданні кредитів додержуватись основних принципів кредитування, у тому числі перевіряти кредитоспроможність позичальників та наявність забезпечення кредитів, додержуватись встановлених Національним банком України вимог щодо концентрації ризиків.

Принципи кредитування — основні положення, правила та умови, яких мають дотримуватись при здійсненні кредитування в іноземній

валюти. Ці положення і правила визначаються природою, роллю, функціями кредиту і тими суспільними умовами, в яких вони проявляються [6].

Банківська система кредитування в іноземній валюті, що склалася в Україні, сьогодні являє собою систему, в якій збереглися окремі риси старої схеми і вводяться принципово нові елементи, притаманні сучасному етапу розвитку економіки. При цьому перелік принципів банківського кредитування в іноземній валюті залишився таким самим, як і до перебудови, але зміст кожного з них набув суттєвих змін [20].

Кредитування в іноземній валюті ґрунтується на таких загальних принципах, як цільова направленість, повернення, строковість, забезпеченість і платність. У Положенні Національного банку України «Про кредитування» перелічені принципи трактуються як умови, що передбачаються кредитним договором, порушення яких розглядається як недоліки кредитної діяльності.

Правова сутність принципу цільового використання кредиту в іноземній валюті полягає в тому, що він має видаватися лише на визначені цілі — на замовлення тимчасової потреби позичальника в додаткових коштах. У цьому відмінність кредитування від фінансування, оскільки останнє такої конкретної мети не має. Якщо ж припустити, що кредитом покриватимуться потреби, які не мають тимчасового характеру, то позичені кошти не повернуться до кредитора і кредитування перетвориться на поворотне фінансування. На практиці цей принцип здійснюється шляхом надання кредиту на конкретні цілі (об'єкти) і знаходить відбиття у відповідному розділі кредитного договору, що встановлює конкретну мету кредиту і дозволяє здійснювати банківський контроль за дотриманням цієї умови позичальником [24].

Принцип строковості повернення кредиту відображає необхідність повернення отриманого від кредитора кредиту у визначений строк, обумовлений кредитною угодою. У зв'язку з тим, що обіг коштів на кожному підприємстві індивідуальний і залежить від багатьох факторів, здійснювати дійовий контроль за поверненням кредиту можна лише за допомогою встановлених строків його погашення [6].

Принцип строковості повернення кредиту знаходить своє практичне втілення у погашенні конкретного кредиту шляхом перерахування відповідної суми коштів на рахунок кредитора і забезпечує поновлення його кредитних ресурсів.

В ринкових умовах господарювання принципу строковості повернення кредиту надається особливого значення. Порушення його є для кредитора підставою для застосування до позичальника економічних санкцій у вигляді збільшення процента за кредит, а при подальшій несплаті — пред'явлення фінансових вимог у судовому порядку.

Аналіз практичної діяльності комерційних банків у галузі надання кредитів в іноземній валюті свідчить, що реалізація зазначеного принципу пов'язана з проблемами загального стану економіки держави, що зумовлює порушення термінів повернення кредитів і зростання безнадійної кредитної заборгованості.

З принципом строковості кредиту пов'язаний **принцип забезпеченості**. Однією з найбільш серйозних проблем, з якими зіштовхуються комерційні банки, є ризик непогашення кредитів. Банки намагаються мінімізувати цей ризик за допомогою різних способів забезпечення повернення кредиту [5].

Забезпечення — це види та форми гарантованих зобов'язань позичальника перед кредитором (банком) за повернення кредиту в іноземній валюті у випадку його можливого неповернення позичальником.

Цивільним кодексом України передбачається, що виконання зобов'язань може забезпечуватися неустойкою, заставою, поручительством, завдатком та гарантією. Кожний з названих способів має за мету примусити позичальника виконати свої кредитні обов'язки.

Всі забезпечуючі зобов'язання є додатковими до основного зобов'язання, у випадку, що розглядається — до кредитного зобов'язання. Іншими словами, основне зобов'язання визначає долю додаткових зобов'язань, тому:

- при припиненні дії основного зобов'язання (кредитного договору) припиняється дія додаткового зобов'язання (застави, поручительства і т.д.);
- при погашенні частини кредиту і за згодою кредитора може бути пропорційно зменшена сума (обсяг) забезпечуючого зобов'язання.

У той же час, якщо угода про забезпечуюче зобов'язання з тих чи інших причин втрачає силу, то це не тягне за собою недієздатність основного зобов'язання (за кредитним договором) [35].

Принцип забезпеченості тісно пов'язаний з *принципом платності*. Цей принцип виражає необхідність не тільки прямого повернення позичальником отриманих від банку кредитних ресурсів, але і оплати права на їх використання. Реалізація цього принципу здійснюється через механізм кредитного відсотка, ставка (норма) якого визначається співвідношенням суми річного доходу, отриманого на позичковий капітал, та суми наданого кредиту, і за своєю економічною суттю являє собою ціну кредитних ресурсів. Банківський кредитний відсоток виконує три основні функції:

- по-перше, економічна суть плати за кредит відображає фактичний перерозподіл між кредитором і позичальником додатково отриманого прибутку;

- по-друге, з його допомогою здійснюється регулювання виробництва і обігу шляхом розподілу позичкових капіталів на галузевому і міжгалузевому рівнях;
- по-третє, в процесі встановлення розміру банківського кредитного відсотка здійснюється певною мірою антиінфляційний захист грошових нагромаджень клієнтів банку в період кризового стану економіки держави [61].

Обсяг і умови надання кредитів залежать від кредитної політики банку і визначаються рядом факторів: наявністю та вартістю кредитних ресурсів, об'ємом та дохідністю депозитної бази банку, економічною ситуацією в регіоні, економічною та грошово-кредитною політикою держави та іншими.

Звичайно, кредит виступає у формі розстрочки платежу або грошової позики і виражає ті економічні відносини, які складаються між кредитором і боржником.

Банк має право видавати бланкові кредити за умов дотримання економічних нормативів. Надання безпроцентних кредитів забороняється, за винятком передбачених законом випадків. У разі несвоєчасного погашення кредиту або відсотків за його користування банк має право видавати наказ про примусову оплату боргового зобов'язання, якщо це передбачено угодою.

У сучасних умовах значну роль відіграє валютний кредит. Валютний кредит — різновид міжнародного кредиту, що надається у грошовій формі та використовується або для придбання товарів, або для покриття пасивного сальдо платіжного балансу. Валютний кредит видають банки при кредитуванні експорту чи імпорту товарів, або будівництві об'єктів країнами-кредиторами. В Україні валютні кредити — внутрішні кредити в іноземній валюті, що надаються банками, які уповноважені здійснювати валютні операції [11].

Правова організація кредитних взаємовідносин комерційних банків з юридичними особами визначається багатьма факторами, включаючи стратегію і тактику банку, розмір статутного фонду і власних коштів та інше. Процес кредитування в іноземній валюті складається з ряду етапів, кожний з яких забезпечує вирішення конкретних задач, а в сукупності вони направлені на досягнення мети банківського кредитування — отримання банківського прибутку.

Основу всього процесу управління кредитами становить кредитна валютна політика. Кредитна валютна політика — сукупність правових, економічних та організаційних заходів та форм, які проводяться комерційними банками при наданні кредитів в іноземній валюті. Політика визначає об'єктивні стандарти та параметри, якими мають керуватись працівники банку, котрі відповідають за надання і оформлення позик та управління ними. Коли кредитна політика сформована правильно, чітко проводиться зверху і добре розуміється на всіх рівнях банку, вона дозволяє керівництву банку підтримувати стандарти в галузі кредитування, уникати зайвого ризику та правильно оцінювати можливості розвитку справи [8].

Особи, які здійснюють контроль за роботою банків, вважають, що розумна кредитна політика банку є основою для правильного управління кредитним ризиком. В Україні, незважаючи на те, що банки самі розробляють свою кредитну політику, вони часто не дотримуються її курсу, інколи тому що це зменшує їхні можливості щодо надання кредитів, а інколи просто через некомпетентність службовців банку. Основне призначення кредитної валютної політики — це забезпечення послідовності дій та дотримання надійності, чіткості в роботі.

Надання кредитів відіграє центральну роль в операціях комерційних банків. Ця функція банків являє собою дуже важливий надмірно чутливий процес. Банк має визначити, які кредити буде надавати, які ні; скільки

кредитів кожного типу; кому і на яких умовах він буде їх надавати. Ризик не можна ігнорувати. Всі ці важливі рішення вимагають, щоб метою політики банку була підтримка оптимальних співвідношень між кредитами, депозитами та іншими зобов'язаннями і власним капіталом. Здорова кредитна валютна політика сприяє підвищенню якості кредитів. Цілі кредитної політики мають охоплювати певні елементи правового регулювання, ступінь допустимого ризику та балансу кредитного портфелю банку,

Поряд з міжнародним кредитуванням, банки в Україні також мають право здійснюють прямі інвестиції та операції з цінними паперами відповідно до законодавства України про цінні папери, інвестиційну діяльність та згідно з нормативно-правовими актами Національного банку України. При цьому комерційні банки мають право здійснювати інвестицію лише на підставі письмового дозволу Національного банку України, який надається в порядку, встановленому Національним банком України [1].

Банк, регулятивний капітал якого повністю відповідає вимогам для здійснення інвестицій, встановленим нормативно-правовими актами Національного банку України, має право здійснити інвестицію без письмового дозволу, у разі якщо:

- інвестиція у фінансову установу становить у сукупності не більш як 1 відсоток статутного капіталу банку;
- інвестиція здійснюється до статутного капіталу бюро кредитних історій, що має ліцензію національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Порядок інформування про здійснення інвестиції встановлює Національний банк України. Банкам забороняється інвестувати кошти в юридичну особу, статутом якої передбачена повна відповідальність її власників. Пряма та/або опосередкована участь банку у статутному

капіталі будь-якої юридичної особи не має перевищувати 15 відсотків статутного капіталу банку. Сукупні інвестиції банку не мають перевищувати 60 відсотків розміру статутного капіталу банку [1].

Для здійснення банківської діяльності банки відкривають та ведуть кореспондентські рахунки у Національному банку України та інших банках в Україні і за її межами, банківські рахунки для фізичних та юридичних осіб у гривнях та іноземній валюті.

Банківські розрахунки можуть проводитися у готівковій та безготівковій формах згідно із правилами, встановленими нормативно-правовими актами Національного банку України. Безготівкові розрахунки проводяться на підставі розрахункових документів на паперових носіях чи в електронному вигляді.

Банки в Україні можуть використовувати як платіжні інструменти платіжні доручення, платіжні вимоги, вимоги-доручення, векселі, чеки, банківські платіжні картки та інші дебетові і кредитові платіжні інструменти, що застосовуються у міжнародній банківській практиці.

Платіжні інструменти мають бути оформлені належним чином і містити інформацію про їх емітента, платіжну систему, в якій вони використовуються, правові підстави здійснення розрахункової операції і, як правило, держателя платіжного інструмента та отримувача коштів, дату валютування, а також іншу інформацію, необхідну для здійснення банком розрахункової операції, що цілком відповідають інструкціям власника рахунку або іншого передбаченого законодавством ініціатора розрахункової операції [1].

При виконанні розрахункової операції банк зобов'язаний перевірити достовірність та формальну відповідність документа.

Під час оплати за договорами, укладеними підприємствами, утвореними у встановленому порядку органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування та уповноважені на отримання державних коштів, взяття за ними зобов'язань і здійснення платежів, у тому числі державними, казенними, комунальними підприємствами, а також господарськими товариствами, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків, їх дочірніми підприємствами, а також підприємствами, господарськими товариствами, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків належить державним, у тому числі казенним, комунальним підприємствам та господарським товариствам, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків, об'єднаннями таких підприємств (господарських товариств), банки перевіряють наявність звіту про результати здійснення процедури закупівлі та інших документів, що підтверджують виконання такими підприємствами та господарськими товариствами вимог законодавства України.

Таким чином, міжнародна діяльність банку передбачає виконання ним його основних функцій за умови, якщо контрагент банку знаходиться за кордоном. Основними міжнародними операціями банку є кредитування, пряме іноземне фінансування, а також здійснення банківських переказів.

В умовах динамічного розвитку міжнародних відносин міжнародні операції комерційних банків починають відігравати усе більшу роль у їх діяльності, що обумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів їх здійснення, а також формує потребу розвитку регуляторних норм, які, з одного боку, відповідатимуть інтересам України та векторам її міжнародної діяльності, а з іншого – гарантуватимуть захист клієнтів комерційних банків та самих фінансових установ.

1.2. Роль міжнародних операцій комерційних банків у розвитку бізнесу

Як зазначалося, міжнародні операції комерційних банків забезпечують основу для реалізації суб'єктами господарської діяльності експортно-імпортних, науково-технічних та інших угод, які передбачають залучення зарубіжних партнерів. Таким чином, функції комерційних банків у розвитку бізнесу є надзвичайно значущими.

Наразі можна стверджувати, що банки є особливою формою ринкового підприємства внаслідок особливості устрою банківської системи і специфіки виконуваних функцій. При цьому значимість комерційних банків в успішному функціонуванні економіки, настільки велика, що неприпустимість зниження їх надійності - криза в окремих банках або у банківській системі в цілому веде до загальноекономічної кризи.

З точки зору вимог суспільства банк за своєю економічною сутністю є фінансовим посередником, призначення якого полягає у забезпеченні економіки достатнім обсягом грошових коштів за рахунок концентрації коштів одних економічних суб'єктів і перерозподіл цих коштів іншим економічним суб'єктам, допомогою виконання спеціальних функцій з метою одержання достатнього прибутку. До основних функцій банку належать:

- функція посередника в платежах між економічними суб'єктами або функція розрахунково-касового обслуговування клієнтів банку;
- функція концентрації заощаджень економічних суб'єктів або ощадна функція;
- функція створення та знищення кредитних засобів обігу або кредитно-інвестиційна функція;

- функція трансформації заощаджень у кредити та інвестиції за термінами, обсягами і ризикам або трансформаційна функція.

З юридичної точки зору сутність комерційного банку полягає у тому, що він функціонує на підставі спеціальної ліцензії, що видається центральним банком, де визначені операції, які має право проводити банк, та визначено вимоги держави, які пред'являються до банку: наявність капіталу певного розміру, наявність матеріальних і технічних засобів, вимоги до кваліфікації співробітників тощо [76].

Функції міжнародної діяльності комерційних банків та їх роль у розвитку бізнесу є близькими до розглянутих вище загальних цілей банківської діяльності. При цьому міжнародних характер операцій, які реалізують комерційні банки, сприяє також інтеграції підприємств України у систему міжнародних зв'язків, отриманню фізичними та юридичними особами можливостей використання належних їм фінансових ресурсів у безготівковій формі за кордоном, переказу або отримання коштів за здійсненими операціями суб'єктів господарської діяльності тощо.

Основне призначення комерційних банків – посередництво переміщенні грошових засобів від кредиторів до позичальників і від продавців до покупців. Головна мета їх діяльності – одержання прибутку, що досягається шляхом виконання таких функцій:

- концентрація тимчасово вільних грошових коштів, перетворення їх у позичковий капітал;
- надання кредитів підприємствам і організаціям;
- здійснення посередництва у грошових розрахунках і платежах;
- здійснення операцій із цінними паперами і товарними документами;
- надання консультаційних послуг (консалтинг) [73].

Основними функціями комерційних банків, що визначають їх суть та роль у міжнародному бізнесі, є: забезпечення доступу фізичних та юридичних осіб до їх коштів; кредитування підприємств і населення;

організація та здійснення розрахунків у господарстві; випуск кредитних знарядь обігу. Усі функції тісно пов'язані між собою та дозволяють комерційному банку виступати у якості органу, що емітує платіжні засоби для обслуговування усього кругообороту капіталу в процесі виробництва й обігу товарів.

Найважливіша особливість комерційних банків полягає у їх можливості створювати за рахунок кредиту додаткові платіжні засоби шляхом збільшення залишків на поточних рахунках клієнтів. Усі інші інститути кредитної системи, крім центрального банку, не можуть використовувати емітовані кошти як джерело кредитних ресурсів.

Окрім зазначених базових функцій, комерційні банки можуть виконувати ряд інших операцій, конкретне коло яких визначається особливостями різних секторів ринку і потребами тих груп клієнтів банку, на які він орієнтує свою діяльність. У цьому полягає відмінність комерційних банків від спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, що надають обмежене коло послуг. Так, комерційні банки можуть здійснювати операції з купівлі та продажу іноземної валюти, організовуючи фінансування зовнішньої торгівлі, виконувати довірчі операції, пов'язані з управлінням майном, грошовими коштами та іншими матеріальними цінностями фізичних та юридичних осіб за їх дорученням, надавати консультаційні послуги своїм клієнтам з питань організації господарсько-фінансової діяльності, проводити лізингові та факторингові операції, організовувати зберігання фінансових і матеріальних цінностей у спеціально обладнаних сховищах, видавати гарантії за третіх осіб, надавати економічну й фінансову інформацію, здійснювати операції з цінними паперами, а також ряд інших операцій, пов'язаних з обслуговуванням різних клієнтів [80].

В основі діяльності комерційних банків знаходяться певні принципи, які в значній мірі визначають специфіку його міжнародної діяльності:

- діяльність в межах наявних реальних грошових ресурсів;
- повна економічна самостійність і економічна відповідальність за результати діяльності;
- взаємовідносини з клієнтами будуються на ринкових відносинах;
- регулювання діяльністю банку здійснюється опосередкованими (економічними), а не адміністративними (командними) методами

Користування послугами комерційних банків стає всезагальнішою потребою підприємств, фірм, державних установ, громадських організацій і приватних осіб. Всі вони потребують відкриття в банках різних рахунків для зберігання грошових коштів, послуг обміну валюти, купівлі-продажу цінних паперів, надання позичок, тощо. Все це зумовлює необхідність того, щоб всі члени суспільства були добре обізнані зі структурою і роллю комерційного банку в сучасній економіці. Особливо це необхідно для сучасного українського суспільства, яке йде шляхом ринкових реформ і створення сучасної банківської системи. Сьогодні стан розвитку економіки потребує постійної уваги до банківської системи в цілому і комерційних банків зокрема, проведення політики, спрямованої на створення сприятливих умов для їх стабільного та ефективного функціонування [80].

Банківська система України сьогодні вважається одним із найрозвинутіших елементів господарського механізму країни, оскільки її реформування було розпочато раніше за інші сектори економіки, що визначалося ключовою роллю банків при вирішенні завдань переходу до ринкових умов господарювання. Проте, незважаючи на усі позитивні зрушення, банківський сектор України залишається на сьогодні недосконалим і не відповідає вимогам конкурентоздатної економіки. У результаті український банківський сектор не виконує ефективно своїх функцій, основними з яких є мобілізація грошових ресурсів на вклади клієнтів, надання клієнтам позик і створення нових платіжних засобів, здійснення розрахунків між клієнтами. Аналіз стану банківського сектору

української економіки дає можливість виявити основні проблеми, вирішення яких сприятиме підвищенню конкурентоздатності українських банків і створення в країні банківської системи світового рівня. Такими проблемами на сьогодні є: низька якість банківських активів, включаючи значний обсяг і питому вагу простроченої заборгованості та загальне зниження ліквідності банківських активів, низька довіра до банківської системи;

- вразливість банківської системи до валютно-курсової політики в країні.
- нестабільність та недосконалість нормативно-правового забезпечення, що не дозволяє відновити довіру до банківських установ, а також забезпечити ефективне функціонування усієї економіки країни [20].

На стан банківської системи впливають численні фактори — зовнішні, внутрішні, економічні, адміністративні, викликаючи велику кількість серйозних проблем, що стоять на заваді підвищення конкурентоспроможності банківського сектору в Україні. Проте існуючі проблеми українських банків не є неподоланими. Вони потребують цілеспрямованих зусиль як органів державної влади, так і самих комерційних банків.

У сучасних умовах господарювання України саме банки є тими фінансовими інститутами, які найбільшою мірою пристосовані, як у правовому, так і в організаційному аспекті до перерозподілу грошових ресурсів, що в кінцевому результаті забезпечує найефективніше їх використання.

Маючи широкий практичний досвід у сфері валютно-фінансових відносин, банки надають своїм клієнтам широкий спектр послуг, серед яких вибір ефективніших форм міжнародних розрахунків, консультації

щодо складання платіжних умов зовнішньоторговельних контрактів, страхування ризиків, видача банківських гарантій тощо. Ступінь їх впливу в міжнародних розрахунках залежить від масштабів зовнішньоекономічних зв'язків країни, купівельної спроможності її валюти, спеціалізації та універсалізації банків, їх фінансового стану, ділової репутації, мережі філій і кореспондентських рахунків. Не останню роль в обслуговуванні клієнтів відіграє банківська практика, яка у кожній країні має свої традиції.

Міжнародні розрахунки базуються на проведенні банками різного роду фінансових платежів. Для здійснення платежів, що перетинають кордони, банки відкривають іноземні філії або рахунки в банках-кореспондентах за кордоном. Однак банки не можуть утримувати власні філії в усіх країнах, з якими їхні клієнти мають ділові контакти, тому для співробітництва з закордонними банками вони встановлюють кореспондентські відносини.

У широкому розумінні кореспондентські відносини являють собою весь комплекс можливих форм співробітництва між банками. Установлення кореспондентських відносин здійснюється не тільки між банками, що розташовані в різних країнах, а й у межах національних кордонів. Число кореспондентів може сягати десятків тисяч. Причин укладення договорів про встановлення кореспондентських відносин багато. Основними з них є:

- здійснення операцій іншим банком, який може надавати послуги дешевше і швидше;
- відсутність самостійності в реалізації деяких видів послуг (можливості виходу на ринок для купівлі валюти тощо);
- зниження ризику власних операцій [64].

Для налагодження кореспондентських відносин банки обмінюються листами, домовляючись про рахунки, за якими будуть здійснюватися взаємні розрахунки (кореспондентські рахунки), тарифи та інші умови.

Кореспондентські договори можуть укладатися на певний термін з правом їх продовження або без зазначення терміну за-кінчення їх дії (безстрокові).

У кореспондентських угодах зазначається валюта розрахунків, порядок розрахунків, розмір комісійних за ведення (відкриття, закриття, списання коштів, направлення виписок, авізо та ін.) ра-хунків, методи поповнення використаних коштів, порядок пере-ведення коштів на рахунки у треті країни та ін. Після укладення кореспондентського договору банки обмінюються зразками під-писів, телеграфними ключами, тарифами та іншими документами.

Для своєчасного та раціонального здійснення міжнародних розрахунків банки підтримують необхідні валютні позиції у різ-них валютах відповідно до структури та термінів передбачених платежів, проводять диверсифікацію своїх валютних резервів.

На основі укладеного кореспондентського договору відкрива-ється кореспондентський рахунок, тобто рахунок, на якому відо-бражаються розрахунки, здійснювані однією кредитною устано-вою за дорученням і за рахунок іншої. Платежі по цих рахунках можуть здійснюватися в межах залишку по рахунку або з переви-щенням цього залишку за рахунок наданого кредиту (овердрафта) [64].

На кореспондентських рахунках необхідно мати достатньо коштів для задоволення всіх платіжних доручень клієнтів банку або його власних потреб. Багатьом банкам, які мають добру ділову репутацію, банки-нерезиденти можуть надавати за їх кореспондентськими рахунками короткотермінові кредити, які називаються овердрафтами. В Україні, у

зв'язку з кризовим станом валютного ринку, овердрафти іноземним банкам (особливо російським і прибалтійським) не надаються. Окрім проведення платіжних операцій, через кореспондентську мережу відбувається також обмін інформацією про відповідні країни, їх економічний і політичний стан. Крім цього, надається інформація, які торговельні звичаї існують у країнах, що необхідно враховувати при перетинанні товарами кордонів і які прийнятні умови платежів. Однак ще на початку комп'ютеризації розрахунків банки розробляли свої власні системи, які поліпшували внутрішню ефективність роботи, але відсутність загальних стандартів унеможлилювала зв'язки з системами інших банків. Тому міжбанківські перекази здійснювалися в паперовому вигляді через телекс, пошту або фізичну доставку[64].

Наразі комерційні банки України мають не надто розгалужену мережу кореспондентських рахунків, що пов'язано з нестабільністю роботи фінансової системи, яка, в свою чергу, зумовлена такими причинами:

- загальноекономічна ситуація в країні: істотно підвищують загальну невизначеність ризику у відносинах банків з їх головними контрагентами – вкладниками, позичальниками і регулюючими органами. Так, масова паніка серед вкладників банківських установ, або ж різкі коливання товарних цін, процентних ставок можуть змінити ціни на фінансові активи;
- інфляція, яка впливає на банківський сектор через процентні ставки, ослаблення стимулів для заощаджень і звуження депозитної бази, втечу капіталів за кордон, зміну структури активів і пасивів;
- ринкові реформи – в кінцевому рахунку вони повинні сприяти оздоровленню та розвитку, однак у короткостроковому плані реформи можуть провокувати або посилювати кризові процеси в банківській сфері;

- втрата довіри до банку з боку клієнтів, внаслідок прийняття невірних управлінських рішень;
- рейдерські атаки, які цілеспрямовано направлені на знецінення активів банку, що призводить до їх можливого продажу або ліквідації.

Існує також ряд причин внутрішнього характеру, що обумовлюють складнощі у розвитку банків та знаходженні ними зарубіжних партнерів [35]:

- недотримання законодавства, особливо в частині підтримання необхідного рівня всіх показників;
- обман органів влади, який викликаний приховуванням від контролюючих суб'єктів інформації про справжній стан з платоспроможністю фінансової установи;
- некомпетентне керівництво, що залежить від рівня корпоративної культури установи;
- спекуляція - надмірна кредитна експансія під час економічного підйому, як правило, служить фактором, що провокує банківські кризи. Зворотним боком кредитної експансії є погіршення якості кредитного портфеля, завищена оцінка забезпечення позик, збільшення кредитного ризику;
- недоліки внутрішньобанківської системи, яка безпосередньо залежить від політики, що проводиться всередині установи [73].

Наразі банки відіграють виключну роль у функціонуванні вітчизняної економіки та розвитку міжнародних економічних відносин. При цьому ключовими функціями банків є забезпечення підтримки міжнародних операцій суб'єктів господарської діяльності, залучення кредитів від зарубіжних фінансових інституцій, забезпечення доступу клієнтів банків до їх коштів з будь-якого куточку світу. На наш погляд, з розвитком електронної комерції та розширенням переліку міжнародних

операцій роль банківського сектору в економіці зростатиме, що свідчить про доцільність прикладання усіх зусиль для його розвитку та оздоровлення.

1.3 Методичні підходи до оцінки ефективності міжнародних економічних операцій комерційного банку

Для визначення ефективності управління валютно-кредитними операціями використовують низку показників, які розраховуються за допомогою нижче наведених формул.

Аналіз кредитної діяльності банку доцільно починати з визначення місця, яке посідають кредитні операції в загальному обсязі активів банку, тобто необхідно дати загальну оцінку масштабів кредитної діяльності. Для цього розраховується коефіцієнт частки кредитів у загальних активах банку за формулою:

$$Чк = \frac{\bar{K}}{\bar{A}} \quad (1.1), \text{ де}$$

$Чк$ - частка кредитів у загальних активах банку;

\bar{K} - середні кредитні вкладення;

\bar{A} - середні активи.

Цей показник показує частку кредитних операцій у загальних активах банку і характеризує кредитну активність банку. Якщо даний коефіцієнт занадто високий, то це означає, що діяльність банку, можливо, недостатньо диверсифікована, що, у свою чергу, підвищує ризик у разі погіршення кредитного портфеля. Навпаки, коефіцієнт низький свідчатиме про те, що банк недостатньо використовує джерела фінансування у процесі формування прибуткових активів і тим самим обмежує свій прибутковий потенціал.

Наступним етапом аналізу кредитних операцій є визначення темпів зростання та приросту. Темп зростання визначається як співвідношення суми кредитних вкладень на кінець звітної періоду та суми на початок періоду:

$$I_z = \frac{K_k}{K_n} \quad (1.2), \text{ де}$$

I_z - темп зростання кредитних операцій

K_k - кредитні вкладення на кінець звітної періоду

K_n - кредитні вкладення на початок періоду

Темп приросту визначається за наступною формулою:

$$I_n = \frac{K_k - K_n}{K_n} \quad (1.3), \text{ де}$$

I_n - темп приросту кредитних операцій

K_k - кредитні вкладення на кінець звітної періоду

K_n - кредитні вкладення на початок періоду

Наведені коефіцієнти свідчать про темпи зростання (приросту) чи зниження позикової діяльності банку.

Для визначення масштабів діяльності банку у валютно-кредитних операціях ми оцінимо структуру його валютних активів і пасивів. Для цього необхідно визначити та проаналізувати питому вагу валютних активів та зобов'язань банку в їх загальному обсязі, динаміку та тенденції розвитку у цій сфері діяльності.

Частка валютних активів та зобов'язань банку у їх загальному обсязі розраховується за такими формулами:

$$Ч_{ва} = \frac{A_v}{\sum A} \quad (1.4)$$

$Ч_{ва}$ - частка валютних активів

A_v - валютні активи

$\sum A$ - активи, всього

$$Ч_{вз} = \frac{З_v}{\sum З} \quad (1.5)$$

$Ч_{вз}$ - частка валютних зобов'язань

$З_v$ - валютні зобов'язання

$\sum З$ - зобов'язання, всього

Аналіз будь-яких операцій, в тому числі і валютно-кредитних, має завершуватися оцінюванням їх ефективності, тобто аналізом їх дохідності та рентабельності.

Як зазначалося вище, питома вага доходу від кредитної діяльності банку традиційно найбільша в загальній структурі доходів банку. Ефективність кредитної діяльності банку аналізується за допомогою системи показників:

- дохідність кредитних операцій;
- дохідність активів за рахунок кредитних операцій;
- питома вага доходів від надання кредитів в загальній сумі доходів;
- рентабельність кредитних операцій;
- прибутковість кредитних операцій;
- дохід на одного працівника кредитного відділу [72].

Дохідність кредитних операцій може бути розрахована за допомогою таких показників:

Дохідність кредитних вкладень — розраховується діленням доходу від кредитних операцій на середню суму кредитних вкладень за досліджуваний період:

$$Kd = \frac{D_k}{\sum \bar{K}} \quad (1.6)$$

Kd - дохідність кредитних вкладень

D_k - дохід від кредитних операцій

$\sum \bar{K}$ - середня сума кредитних вкладень за період

Даний коефіцієнт є універсальним показником, що характеризує ефективність вкладень у кредитні операції і показує, скільки банк отримує доходів з кожної гривні, вкладеної саме в кредитні операції. Його застосування дає змогу зробити порівняльний аналіз ефективності різних видів банківських операцій (операцій з цінними паперами, з валютою, лізингові операції тощо) і оптимізувати напрями використання банківських ресурсів, віддаючи пріоритети найдоходнішим видам діяльності. За умови ідеальної фінансової дисципліни позичальників, коли виконуються всі умови договорів і всі кредити та проценти за ними повертаються повністю, цей коефіцієнт дорівнюватиме середньозваженій процентній ставці за кредитами. Під час розрахунку даного коефіцієнта як чисельник береться фактична сума отриманого доходу від процентів за кредитами. Для точнішого розрахунку вона може бути скоригована на суму втрат від списання безнадійних кредитів за аналізований період [54].

Дохідність активів за рахунок кредитних операцій — розраховується діленням доходу від кредитних операцій на середню суму активів:

$$Kda = \frac{D_k}{\sum \bar{A}} \quad (1.7)$$

Kda - дохідність активів за рахунок кредитних операцій

D_k - дохід від кредитних операцій

$\sum \bar{A}$ - середня сума активів

Використання даного коефіцієнта менш поширене, ніж попереднього показника.

Він характеризує внесок кредитних операцій у загальну дохідність активів. Різновидом цього показника може бути коефіцієнт, у знаменник якого замість загальних активів беруться тільки дохідні активи. За високої частки кредитів у загальних активах його значення наблизатиметься до значення першого коефіцієнта — дохідності кредитних вкладень.

Питома вага (частка) доходів від надання кредитів у загальній сумі доходів розраховується діленням доходу від кредитних операцій на загальну суму доходів банку:

$$K_{\text{дк}} = \frac{D_{\text{к}}}{D} \quad (1.8)$$

$K_{\text{дк}}$ - питома вага (частка) доходів від надання кредитів у загальній сумі доходів

$D_{\text{к}}$ - доходи від кредитних операцій

D - доходи банку, всього

Цей коефіцієнт характеризує частку доходів, отриманих банком від надання кредитів у загальних доходах банку від інших активних операцій.

Аналізуючи його, доцільно порівняти значення даного показника зі значенням коефіцієнта кредитної активності. Якщо коефіцієнт питомої ваги кредитних доходів вищий коефіцієнта питомої ваги кредитів у дохідних активах, це свідчить про те, що ефективність кредитних операцій вища, ніж ефективність інших банківських операцій.

Рентабельність кредитних операцій може бути проаналізована за допомогою низки показників, які доповнюють один одного. Рентабельність кредитних операцій розраховується діленням прибутку від кредитних операцій на витрати, пов'язані із залученням ресурсів та функціонуванням кредитного відділу:

$$P_1 = \frac{ПД_{\text{к}} - (ПВ + В_{\text{к}})}{ПВ + В_{\text{к}}} \quad (1.9)$$

P_1 - рентабельність кредитних операцій

$ПД_{\text{к}}$ - процентні доходи від кредитів

ПВ - процентні витрати

Вк - витрати кредитного відділу

Цей показник характеризує ефективність обраної політики щодо регулювання співвідношення між ціною ресурсної бази та ціною розміщення ресурсів. Зростання даного коефіцієнта характеризує високу якість менеджменту в банку.

Про ефективність процентної політики може свідчити і зворотний показник — відношення процентних витрат на залучення ресурсів до процентних доходів від кредитних операцій:

$$B = \frac{ПВр}{Дк} \quad (1.10)$$

B - ефективність процентної політики

ПВр - процентні витрати на залучення ресурсів

Дк - походи від кредитних операцій

Зниження даного показника є, безумовно, позитивним явищем, проте аналіз слід доповнити оцінкою абсолютної суми прибутку, яка в результаті жорсткої процентної політики не повинна призводити до зменшення обсягу залучених ресурсів та зниження попиту на дорогі кредити.

Прибутковість кредитних операцій розраховується діленням прибутку від кредитних операцій на середні кредитні вкладення:

$$I = \frac{Пк}{К} \quad (1.11)$$

I - коефіцієнт прибутковості кредитних операцій

Пк - прибуток від кредитних операцій

К - середні кредитні вкладення

Даний коефіцієнт показує, скільки отримано прибутку від кредитних операцій на кожну гривню, вкладену в кредитні операції. Зростання показника прибутковості кредитних операцій вищими темпами порівняно зі зростанням показника дохідності кредитних операцій свідчить про підвищення ефективності кредитних вкладень.

Розрахунок впливу факторів здійснюється за такою методикою.

- Для розрахунку впливу обсягу наданих кредитів на зміну прибутку необхідно базисну величину суми прибутку помножити на відсоток приросту фактичної суми наданих кредитів порівняно з базисною.
- Для розрахунку впливу структурних зрушень необхідно від базисної величини прибутку в перерахунку на фактичний обсяг та структуру відняти базисну суму прибутку, помножену на відсоток темпу зростання обсягів наданих кредитів.
- Для розрахунку впливу процентної ставки за кредит необхідно від фактичних процентних доходів банку відняти базисну величину доходів у перерахунку на фактичний обсяг та структуру наданих кредитів.

Вплив процентної ставки за депозитами розраховується як різниця між фактичною сумою процентних витрат та базисною в перерахунку на фактичний обсяг та структуру залучених депозитів. Вплив даного чинника береться з протилежним знаком, оскільки він перебуває у зворотній залежності до результативного показника.

Специфіка банківської діяльності вимагає реалізації менеджментом низки функцій для підвищення ефективності його операцій: оперативне управління прибутковістю банку; оперативне управління фінансовими ризиками банку; оперативне управління коштами з метою підтримки необхідного рівня ліквідності [74].

По суті, ефективність міжнародних операцій та діяльності банку в цілому залежить від якості систем контролю, що забезпечують концентрацію контролюючих дій на найбільш пріоритетних напрямках діяльності банку, своєчасне виявлення відхилень фактичних її результатів від передбачених бюджетами й прийняття оперативних управлінських рішень, які забезпечують нормалізацію стану банківської установи.

Забезпечення ефективності міжнародних операцій комерційних банків має здійснюватися перманентно та полягати перевіряє відповідності результатів діяльності банку заданим параметрам і включає контроль дотримання нормативів ліквідності банку; контролі дотримання лімітів і показників, установлених з обліком різноманітних фінансових ризиків; контроль виконання планових завдань, які відображають необхідні обсяги й ефективність операцій банку.

Інформаційною базою для оцінки ефективності операцій комерційних банків має бути внутрішня інформація бухгалтерського обліку (фінансового, управлінського, статистичного), внутрішньобанківська правова й нормативна бази, зовнішня економічна інформація (фінансова, макроекономічна й статистична), правова й нормативна бази законодавчих і регулюючих органів [74].

Таким чином, можна констатувати, що здійснення постійного контролю за перебігом міжнародних операцій комерційних банків та оціни їх ефективності є обов'язковим елементом якісного менеджменту. Оцінка ефективності операцій комерційних банків дає можливість виділити сильна та слабкі сторони установи, зробити висновок про доцільність зміни умов надання послуг або окремих напрямів діяльності чи партнерської взаємодії із зарубіжними контрагентами.

Висновки до розділу 1

Міжнародна діяльність банку передбачає виконання ним його основних функцій за умови, якщо контрагент банку знаходиться за кордоном. Основними міжнародними операціями банку є кредитування, пряме іноземне фінансування, а також здійснення банківських переказів.

В умовах динамічного розвитку міжнародних відносин міжнародні операції комерційних банків починають відігравати усе більшу роль у їх

діяльності, що обумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів їх здійснення, а також формує потребу розвитку регуляторних норм, які, з одного боку, відповідатимуть інтересам України та векторам її міжнародної діяльності, а з іншого – гарантуватимуть захист клієнтів комерційних банків та самих фінансових установ.

Наразі банки відіграють виключну роль у функціонуванні вітчизняної економіки та розвитку міжнародних економічних відносин. При цьому ключовими функціями банків є забезпечення підтримки міжнародних операцій суб'єктів господарської діяльності, залучення кредитів від зарубіжних фінансових інституцій, забезпечення доступу клієнтів банків до їх коштів з будь-якого куточку світу. На наш погляд, з розвитком електронної комерції та розширенням переліку міжнародних операцій роль банківського сектору в економіці зростатиме, що свідчить про доцільність прикладання усіх зусиль для його розвитку та оздоровлення.

Здійснення постійного контролю за перебігом міжнародних операцій комерційних банків та оціни їх ефективності є обов'язковим елементом якісного менеджменту. Оцінка ефективності операцій комерційних банків дає можливість виділити сильна та слабкі сторони установи, зробити висновок про доцільність зміни умов надання послуг або окремих напрямів діяльності чи партнерської взаємодії із зарубіжними контрагентами.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

2.1. Аналіз фінансового стану ПАТ КБ «Приватбанк»

Комерційний банк ПриватБанк є лідером банківського ринку країни. Наразі з ПАТ КБ «Приватбанк» співпрацюють 52,8% українців – фізичних осіб старше 16 років, а 45,1% користувачів банківських послуг – фізичних осіб вважають його основним банком (для юридичних осіб 58,4% та 33,6% відповідно).

Протягом досліджуваного періоду відбулося погіршення фінансових результатів ПАТ «КБ «ПриватБанк» (табл. 2.1). Так, процентні доходи банку зросли за останні 4 роки з 21299 до 24485 млн. грн. (на 3186 млн. грн. – на 56%), тоді як процентні витрати збільшилися на 4916 млн. грн. (з 13458 до 18374 млн. грн. – на 37%). Таким чином, чистий процентний дохід банку зменшився з 7841 до 6111 млн. грн., при чому зменшення його обсягів було постійним за винятком 2017 р. У 2017 році відбулося значне зменшення резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам – він склав 18374 млн. грн. (що дорівнює 12% показника попереднього року), у результаті чого чистий збиток банку після вирахування резерву знецінення склав 12235 млн. грн, що у більш ніж 10 разів менше за значення у 2016 р. У 2017 році відбулося зростання доходів банку за виплатами та комісійними (у 2017 р. вони склали 12235 млн. грн.) та водночас витрат за виплатами комісійних – до 3017 млн. грн. Як наслідок у 2017 році ПАТ КБ «Приватбанк» отримав прибуток від вбудованих похідних фінансових інструментів у обсязі 3491 млн. грн (табл. 2.1)..

Суттєво за останній рік зменшилися інші операційні доходи банку (з 3252 до 1530 млн. грн.), натомість адміністративні та інші операційні

витрати істотно збільшилися, що вказує на доцільність перегляду стратегії операційної діяльності.

Таблиця 2.1.

Динаміка фінансових результатів ПАТ «КБ «ПриватБанк» у 2013 – 2017 рр.

Показник	Факт, млн. грн.					Абсолютне відхилення, млн. грн.					Відносне відхилення				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/2013	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013
Процентні доходи	21299	25556	30309	31358	24485	4257	4753	1049	-6873	3186	1,20	1,19	1,03	0,78	1,15
Процентні витрати	13458	18295	27861	29364	18374	4837	9566	1503	-10990	4916	1,36	1,52	1,05	0,63	1,37
Чистий процентний дохід	7841	7261	2448	1994	6111	-580	-4813	-454	4117	-1730	0,93	0,34	0,81	3,06	0,78
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	3624	4631	6070	154617	18346	1007	1439	148547	-136271	14722	1,28	1,31	25,47	0,12	5,06
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	4217	2630	-3622	-152623	-12235	-1587	-6252	-149001	140388	-16452	0,62	-1,38	42,14	0,08	-2,90
Доходи за виплатами та комісійними	3903	4390	6991	10365	12235	487	2601	3374	1870	8332	1,12	1,59	1,48	1,18	3,13
Витрати за виплатами та комісійними	1055	1043	1640	2205	3017	-12	597	565	812	1962	0,99	1,57	1,34	1,37	2,86
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	332	6723	6517	-23955	3491	6391	-206	-30472	27446	3159	20,25	0,97	-3,68	-0,15	10,52
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою	224	400	-1324	-206	1084	176	-1724	1118	1290	860	1,79	-3,31	0,16	-5,26	4,84
Збитки мінус прибутки від переоцінки іноземної валюти	-131	-4202	1745	-4266	2501	-4071	5947	-6011	6767	2632	32,08	-0,42	-2,44	-0,59	-19,09
Інші операційні доходи	57	229	247	3252	1530	172	18	3005	-1722	1473	4,02	1,08	13,17	0,47	26,84
Адміністративні та інші операційні витрати	6787	9402	8420	9771	12194	2615	-982	1351	2423	5407	1,39	0,90	1,16	1,25	1,80

Прибуток від вибуття інвестицій в дочірню компанію	0	192	187	630	0	192	-5	443	-630
Прибуток від реалізації інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу	0	0	0	1981	0	0	0	1981	-1981
Збиток/прибуток до оподаткування	1261	-46	390	-176814	-23895	-1307	436	-177204	152919
Кредит/витрати з податку на прибуток	-121	94	-152	576	-19	215	-246	728	-595
Прибуток	1140	48	238	-176238	-23914	-1092	190	-176476	152324
Інші сукупні доходи	136	636	616	-611	-1016	500	-20	-1227	-405
Всього сукупного доходу за період	1276	684	854	-176849	-24930	-592	170	-177703	151919

Джерело: складено на основі фінансової звітності ПАТ «КБ «Привтбанк»

Зважаючи на зростання процентних доходів та зменшення чистих процентних збитків навіть збиток банку у 2017 році був меншим за показник попереднього року і склав 23914 млн. грн.

За досліджуваний період відбулося зростання вартості активів банку з 176842 до 254805 млн. грн., при чому за винятком 2016 року таке зростання носило постійний характер. При цьому до основних статей активів, вартість яких збільшилася за досліджуваний період, належать: грошові кошти та еквіваленти та обов'язкові резерви – їх обсяг збільшився з 21221 до 25296 млн. грн. до останні 5 років, хоча у 2017 році спостерігалось зменшення на 16%; вбудовані похідні фінансові активи – їх обсяг зріз за досліджуваний період у 9 разів та склав на 31.12.2017 р. 34336 млн. грн.; інвестиційні цінні папери для подальшого продажу – їх вартість склала на кінець 2017 р. 90354 млн. грн., що майже у 72 рази перевищує показник 2013 р. Значною у 2018 році була також вартість інвестиційних цінних паперів, що утримуються до погашення – 36322 млн. грн., при тому, що у 2016 р. така стаття майна була у банку відсутня.

Зросла за останні 5 років також вартість орендованого майна (на кінець 2017 р. вона склала 3326 млн. грн., що на 18% більше за 2013 р., проте на 16% менше за попередній період. Необхідно також відзначити, що у 2016 – 2017 рр. ПАТ КБ «Приватбанк» мав майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя, проте порівняно з попереднім роком його вартість зменшилася майже у 2 рази та склала 11268 млн. грн. (табл. 2.2).

Істотно збільшився за останні 5 років також обсяг інших активів банку – з 268 до 9652 млн. грн. Тенденцію до зростання мали також інші фінансові активи, втім їх обсяг був незначним порівняно з іншими категоріями майна (490 млн. грн. у 2017 р.). Поряд зі зростанням вартості активів відбулося також значне збільшення зобов'язань і капіталу банку.

Таблиця 2.2.

Динаміка активів ПАТ «КБ «ПриватБанк» у 2013 – 2017 рр.

Стаття балансу	Обсяг активів на 31 грудня, млн. грн.					Абсолютне відхилення, млн. грн.					Відносне відхилення				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013
Грошові кошти та еквіваленти та обов'язкові резерви	21221	14447	29184	30159	25296	-6774	14737	975	-4863	4075	0,68	2,02	1,03	0,84	1,19
Заборгованість банків	13185	13321	3365	2410	4516	136	-9956	-955	2106	-8669	1,01	0,25	0,72	1,87	0,34
Кредити та аванси клієнтам	133604	159173	189314	43583	38335	25569	30141	-145731	-5248	-95269	1,19	1,19	0,23	0,88	0,29
Вбудовані похідні фінансові активи	3816	19978	30673	27044	34336	16162	10695	-3629	7292	30520	5,24	1,54	0,88	1,27	9,00
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	1257	435	1734	64409	90354	-822	1299	62675	25945	89097	0,35	3,99	37,14	1,40	71,88
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	440	981	216	0	36322	541	-765	-216	36322	35882	2,23	0,22	0,00	-	82,55
Передоплата з поточного податку на прибуток	72	142	98	181	184	70	-44	83	3	112	1,97	0,69	1,85	1,02	2,56
Інвестиційні в дочірні та асоційовані підприємства	0	142	435	433	30	142	293	-2	-403	30	-	3,06	1,00	0,07	-
Інвестиційна нерухомість	0	0	0	1358	579	0	0	1358	-779	579	-	-	-	0,43	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	2813	3003	2857	3956	3326	190	-146	1099	-630	513	1,07	0,95	1,38	0,84	1,18

Інші фінансові активи	166	797	238	229	490	631	-559	-9	2
Інші активи	268	148	300	9585	9652	-120	152	9285	6
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	0	246	6	21836	11268	246	-240	21830	10
Необоротні активи, утримувані для продажу	0	0	191	0	117	0	191	-191	1
Всього активів	176842	212813	258611	205183	254805	35971	45798	-53428	49

Наразі основним джерелом фінансування для ПАТ КБ «Приватбанк» є кошти клієнтів, обсяг яких мав тенденцію до зростання протягом усього досліджуваного періоду та у 2017 р. склав 212750 млн. грн. Другою за важливістю позицією є акціонерний капітал, який у 2017 році збільшився до 206060 млн. грн., що у 12,6 рази більше за його обсяг у 2013 р. та у 4,06 рази – за попередній рік). Загалом, можна зауважити, що у період 31.12.2013 – 31.12.2017 рр. мало місце зростання як зобов'язань, так і капіталу банку. Окрім цього, у 2017 році вперше за останні 3 роки капітал ПАТ«КБ «Приватбанк» був більшим за його зобов'язання, що вказує на покращення його фінансового стану.

У структурі зобов'язань ключовою статтею є кошти клієнтів, втім їх збільшення не можна тлумачити як негативне явище, оскільки ріст цього показника свідчить, в першу чергу, про збільшення обсягів операцій банку і зростання рівня довіри до нього. Позитивним є зменшення у 2016-2017 рр. заборгованості банку перед НБУ: спадна динаміка цього показника свідчить про поступовий вихід банку з кризи. Також за останні роки істотно знизився субординований борг банку, хоча у 2017 році мало місце його зростання на 7 млн. грн. Зростання акціонерного капіталу, про яке йшлося вище, стало наслідком продажу випущених у 2016 році акцій – такі дії істотно укріпили позиції банку та збільшили рівень його фінансової автономії. Позитивний вплив на обсяги капіталу банку за останні роки спричинило також зростання результату від операцій з власником (він склав 12174 млн. грн. у 2018 році), а також загальних резервів та інших фондів) до 6211 млн. грн.). Загалом, можна стверджувати, що зміни, які відбулися у 2017 році у структурі джерел фінансування ПАТ КБ «Приватбанк» є позитивними, і такими, що свідчать про покращення його фінансового стану.

Одним з ключових показників фінансового стану банку є його ліквідність. Зміни у структурі майна та джерел фінансування банку стали причиною зміни рівня його ліквідності.

Таблиця 2.3.

Динаміка пасивів ПАТ «КБ «ПриватБанк» у 2013 – 2017 рр.

Стаття балансу	Обсяг пасивів на 31 грудня, млн. грн.					Абсолютне відхилення, млн. грн.					Відносне відхилення				
	2013	2014	2015	2016	2017	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013	2014/ 2013	2015/ 2014	2016/ 2015	2017/ 2016	2017/ 2013
Заборгованість перед НБУ	3472	18357	27079	18047	12394	14885	8722	-9032	-5653	8922	5,29	1,48	0,67	0,69	3,57
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	4157	3433	4628	2667	234	-724	1195	-1961	-2433	-3923	0,83	1,35	0,58	0,09	0,06
Кошти клієнтів	130754	140680	177974	181133	212750	9926	37294	3159	31617	81996	1,08	1,27	1,02	1,17	1,63
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	11079	8111	9271	2	2	-2968	1160	-9269	0	-11077	0,73	1,14	0,00	1,00	0,00
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	0	10047	0	0	0	10047	-10047	0	0	0	-	0,00	-	-	-
Поточне зобов'язання з податку на прибуток	29	7	0	0	0	-22	-7	0	0	-29	0,24	0,00	-	-	0,00
Відстрочені зобов'язання з податку на прибуток	852	737	933	94	106	-115	196	-839	12	-746	0,87	1,27	0,10	1,13	0,12
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	889	1834	2169	4000	4397	945	335	1831	397	3508	2,06	1,18	1,84	1,10	4,95
Субординований борг	3071	5110	9047	122	129	2039	3937	-8925	7	-2942	1,66	1,77	0,01	1,06	0,04
Всього зобов'язань	154303	188316	231101	206065	230012	34013	42785	-25036	23947	75709	1,22	1,23	0,89	1,12	1,49
Акціонерний капітал	16352	18101	21257	50695	206060	1749	3156	29438	155365	189708	1,11	1,17	2,38	4,06	12,60
Емісійний дохід	20	20	23	23	23	0	3	0	0	3	1,00	1,15	1,00	1,00	1,15
Внески у капітал та випущені, але не зареєстровані нові акції	0	1000		111591		1000	-1000	111591	-111591	0	-	0,00	-	0,00	-

Резерв переоцінки приміщень	479	523	506	783	747	44	-17	277	-36
Резерв переоцінки цінних паперів для подальшого продажу	371	805	1421	521	-479	434	616	-900	-1000
Результат від операцій з власником	0	0	0	9934	12174	0	0	9934	2240
Загальні резерви та інші фонди	0	0	1448	1619	6211	0	1448	171	4592
Накопичений дефіцит/ Нерозподілений прибуток	5317	4048	2855	-176048	-199943	-1269	-1193	-178903	-23895
Всього капіталу	22539	24497	27510	-882	24793	1958	3013	-28392	25675
Всього зобов'язань та капіталу	176842	212813	258611	205183	254805	35971	45798	-53428	49622

На сьогодні у структурі фінансових активів банку переважають інвестиційні цінні папери для подальшого продажу строком понад 1 рік (89245 млн грн. на 31.12.2017 р.) (табл. 2.4).

Таблиця 2.4.

**Склад фінансових активів ПАТ КБ «ПриватБанк» у 2013 – 2017 рр.,
млн. грн.**

Тип активу	Грошові кошти та еквіваленти та обов'язкові резерви	Заборгованість банків	Кредити та аванси клієнтам	Вбудовані похідні фінансові активи	Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	Інвестиції в цінні папери, що утримуються до погашення	Інвестиційні в дочірні та асоційовані підприємства	Інші фінансові активи	Всього фінансові активи
На 31.12.2013									
До запитання та до 1 місяця	21221	918	12710	171		72		104	35196
1-3 місяці		225	15203	173				50	15651
3-12 місяців		393	77887	2523				8	80811
Понад 1 рік		11649	27804	949				4	40406
Строк погашення не визначений					440		1257		1697
Всього	21221	13185	133604	3816	440	72	1257	166	173761
На 31.12.2014									
До запитання та до 1 місяця	14447	12296	14645	362		142		797	42689
1-3 місяці		337	17529	1898					19764
3-12 місяців		525	80179	13893					94597
Понад 1 рік		163	46820	3825					50808
Строк погашення не визначений					981		435		1416
Всього	14447	13321	159173	19978	981	142	435	797	209274
На 31.12.2015									
До запитання та до 1 місяця	29184	1980	17378	201	1			195	48939
1-3 місяці		424	20180	1518					22122
3-12 місяців		961	92439	23476					116876
Понад 1 рік			59317	5478		216		43	65054
Строк погашення не визначений					1733		435		2168
Всього	29184	3365	189314	30673	1734	216	435	238	255159

На 31.12.2016									
До запитання та до 1 місяця	30159	564	10820		1			221	41765
1-3 місяці		1080	6483		12				7575
3-12 місяців		766	17796		38			3	18603
Понад 1 рік			8484	27044	64358			5	99891
Строк погашення не визначений							433		433
Всього	30159	2410	43583	27044	64409	0	433	229	168267
На 31.12.2017									
До запитання та до 1 місяця	25296	2903	15365		109	304		488	44465
1-3 місяці		970	8316		423	3399			13008
3-12 місяців		743	1000		574	1046			12363
Понад 1 рік			4654	34336	89245	31573		2	159810
Строк погашення не визначений					3				3
Всього	25296	4516	38335	34336	90354	36322		490	229649

Джерело: складено на основі фінансової звітності ПАТ «КБ «ПриватБанк»

Значну роль для банку відіграють власні боргові цінні папери та інші позикові кошти строком понад 1 рік (34336 млн. грн.) та інвестиції в цінні папери, що утримуються до погашення строком понад 1 рік (31573 млн. грн.). Досить значними є також обсяги короткострокових (до запитання або до 1 місяця) кредитів та авансів клієнтів (15364 млн. грн.).

Розглядаючи структуру зобов'язань банку, необхідно відзначити, що основу пасивів складають кошти клієнтів, розміщені у банку на строк від 3 до 12 місяців (82419 млн. грн.) та кошти клієнтів до запитання та до 1 місяці (72064 млн. грн.) (табл. 2.5).

Таблиця 2.5.

Склад зобов'язань ПАТ «КБ «ПриватБанк»

у 2013 – 2017 рр., млн. грн.

Тип пасиву	Заборгованість перед НБУ	Заборгованість перед банками та фінансовими	Кошти клієнтів	Власні боргові цінні папери та інші позикові	Вбудовані похідні фінансові	Інші фінансові зобов'язання	Субординований борг	Всього зобов'язань
------------	--------------------------	---	----------------	--	-----------------------------	-----------------------------	---------------------	--------------------

		організаціями		кошти	зобов'язання	я		
На 31.12.2013								
До запитання та до 1 місяця	96	459	30534	39		492	27	31647
1-3 місяці	193	848	23912	91			33	25077
3-12 місяців	868	2198	74603	0		1		77670
Понад 1 рік	2315	652	1705	10949			3011	18632
Всього	3472	4157	130754	11079	0	493	3071	153026
На 31.12.2014								
До запитання та до 1 місяця	34	1902	39816			484	64	42300
1-3 місяці	9514	27	26382	2198	10047	55	46	48269
3-12 місяців	4213	722	67331	3154		20		75440
Понад 1 рік	4596	782	7151	2759		1	5000	20289
Всього	18357	3433	140680	8111	10047	560	5110	186298
На 31.12.2015								
До запитання та до 1 місяця	18101	1308	53788			664	26	73887
1-3 місяці	1679	117	41589	286		18	117	43806
3-12 місяців	6534	1174	72719	938		3		81368
Понад 1 рік	765	2029	9878	8047			8904	29623
Всього	27079	4628	177974	9271	0	685	9047	228684
На 31.12.2016								
До запитання та до 1 місяця	14266	136	52280			1076	1	67759
1-3 місяці	1210	55	41572			8		42845
3-12 місяців	2571	2235	84754			203		89763
Понад 1 рік		241	2527	2		554	121	3445
Всього	18047	2667	181133	2	0	1841	122	203812
На 31.12.2017								
До запитання та до 1 місяця	12394	185	72064			909	1	85553
1-3 місяці			55172			2		55174
3-12 місяців		15	82419			2	128	82564
Понад 1 рік		34	3095	2		572		3703
Всього	12394	234	212750	2	0	1485	129	226994

Джерело: складено на основі фінансової звітності ПАТ «КБ «ПриватБанк»

Необхідно відзначити, що за винятком 2016 року фінансові активи банку переважали над зобов'язаннями, втім у 2016 хоча, розглядаючи дані

за 2017 рік, необхідно відзначити, що таке переважання забезпечувалося виключно за рахунок довгострокових активів, оскільки за категоріями до запитання та до 1 місяця, 1-3 місяці та 3-12 місяців мало місце перевищення обсягів пасивів над активами (табл. 2.5).

Таблиця 2.5.

**Чистий розрив ліквідності ПАТ «КБ «ПриватБанк» у 2013 – 2017 рр.,
млн. грн.**

Тип активів/пасивів	31.12. 2013	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017
До запитання та до 1 місяця	3549	389	-24948	-25994	-41088
1-3 місяці	-9426	-28505	-21684	-35270	-42166
3-12 місяців	3141	19157	35508	-71160	-70201
Понад 1 рік	21774	30519	35431	96446	156107
Всього	20735	22976	26475	-35545	2655

Аналіз нормативів ліквідності ПАТ «КБ «Приватбанк» дозволяє констатувати задовільний рівень ліквідності у 2017 році. При цьому відбулося істотне погіршення нормативу миттєвої ліквідності (у 2 рази порівняно з попереднім періодом), при цьому він все ще перевищував рекомендований НБУ рівень у 30%.

Норматив поточної ліквідності банку за досліджуваний період істотно зріс та склав 156%, що істотно вище за встановлені НБУ 40%.

Значно вищим за рекомендовані 60% був також норматив короткострокової ліквідності (100% у 2017 р.), при чому к 2017 році відбулося зростання цього показника (табл. 2.6).

Загалом, можна констатувати, що ПАТ КБ «Приватбанк» наразі має проблеми, пов'язані зі значним переважанням витрат над доходами, втім кроки, які були вжиті, у тому числі його націоналізація, дають результат, що знаходить відображення у поступовому зменшенні обсягів збитків.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності ПАТ КБ «ПриватБанк» у 2013 – 2017 рр.

Показник	31.12. 2013	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017
Норматив миттєвої ліквідності (Н4)	85	70	57	64	32
Норматив поточної ліквідності (Н5)	90	84	60	147	156
Норматив короткострокової ліквідності (Н6)	114	99	97	74	100

Позитивні зрушення відбуваються також у структурі майна та капіталу підприємства, що знаходить відображення у покращенні рівня ліквідності банку. У цілому, за умови дотримання обраного курсу, можна очікувати значного покращення фінансових результатів банку протягом найближчих років.

2.2. Дослідження міжнародної економічної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»

Основна діяльність Банку включає комерційні банківські операції та обслуговування фізичних осіб в Україні та за кордоном. Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року.

Станом на 31 грудня 2017 року Банк має 30 філій і 2 213 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі (на 31 грудня

2016 року: 30 філій і 2 213 функціонуючих відділень в Україні та філію на Кіпрі). Крім того, станом на 31 грудня 2017 року Банк має представництво в Києві (Україна) (на 31 грудня 2016 року: асоційовану компанію у Латвії, представництва в Києві (Україна), Лондоні (Велика Британія)). У грудні 2017 року, Правління та Наглядова Рада Банку затвердили план продажу інвестиції в асоційовану компанію. Продаж очікується протягом дванадцяти місяців після звітної дати, відповідно, таку інвестицію було класифіковано як актив на продаж станом на 31 грудня 2017 року [69].

ПАТ «КБ «ПриватБанк», з огляду на його значення для вітчизняних підприємств та населення, є активним учасником міжнародної економічної діяльності. При цьому порівняно з масштабами діяльності в Україні, обсяг міжнародних операцій є незначним – на них припадає менше 3% доходів банку. Водночас міжнародні операції банку пов'язані зі значно вищими ризиками порівняно з діяльністю в Україні, про що свідчить те, що закордоном нині формується 4% ризикованих активів (табл. 2.7).

Таблиця 2.7.

**Географічна концентрація ризиків фінансових активів ПАТ «КБ
«Приватбанк» к 2013 – 2017 рр., млн. грн.**

Регіон формування ризикованих активів	31.12. 2013	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017
Україна	143121	170388	172015	208444	231726
Країни ОЕСР	22685	29834	13748	31919	6367
Інші країни	11036	12591	19420	18248	16712
Всього	176842	212813	205183	258611	254805

У цілому, у 2017 році відбулося істотне зменшення концентрації ризиків ПАТ КБ «Приватбанк», і зокрема на закордонних ринках (рис. 2.1).

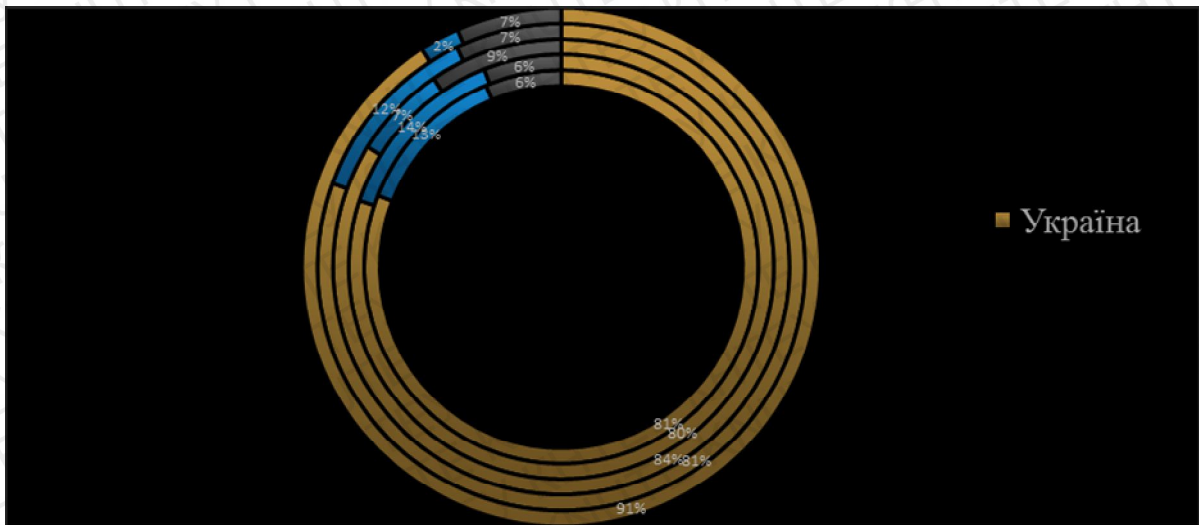

Рис. 2.1. Географічна концентрація ризиків фінансових активів ПАТ КБ «Приватбанк» у 2013 – 2017 рр., %

Як видно з представленого рисунку, у 2017 році відбулося значне скорочення рівня ризику, оскільки у 2016 році на закордонних ринках формувалося 19,4% ризикованих активів. У співпраці з країнами ОЕСР та іншими зарубіжними країнами найбільш ризикованими є операції з грошовими коштами та їх еквівалентами та обов'язковими резервами, а також із заборгованістю банків (для ОЕСР) та кредитами і авансами клієнтів (для інших країн). Загалом, зменшення рівня ризиків за кордоном є позитивним явищем, що вказує на те, що ПАТ КБ «Приватбанк» впровадив якісну та ефективну систему управління ризиками (табл. 2.8).

Розглядаючи структуру ризиків капіталу банку, необхідно відзначити, що основні з них, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, були сформовані у сфері розрахунків з клієнтами (табл. 2.9).

Таблиця 2.9.

Географічна концентрація ризиків фінансових зобов'язань ПАТ «КБ «Приватбанк» к 2013 – 2017 рр., млн. грн.

Регіон формування ризикованих активів	31.12. 2013	31.12. 2014	31.12. 2015	31.12. 2016	31.12. 2017
Україна	124648	146345	189570	192778	218893
Країни ОЕСР	10475	18588	12956	26361	8744
Інші країни	19180	23383	3539	11962	2375
Всього	154303	188316	206065	231101	230012

Загалом, у 2017 році рівень ризиків, пов'язаних з міжнародними операціями банку також істотно знизився, що вказує на ефективність політики банку (рис. 2.2). Управління ризиком у банку здійснюється на підставі регулярного аналізу спроможності контрагентів виконувати свої зобов'язання з погашення кредитів та сплати процентів, регулярного аналізу якості кредитного портфелю з метою моніторингу рівня кредитного ризику, шляхом зміни, за необхідності, лімітів кредитування, шляхом одержання застави, її перевірки та переоцінки застави з встановленою періодичністю, шляхом одержання корпоративних і особистих гарантій та інші способи пом'якшення ризику.

Таблиця 2.8.

Географічна концентрація ризиків фінансових активів ПАТ КБ «Приватбанк» у 2013 – 2017 рр., млн. грн.

Регіон	Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	Заборгованість банків	Кредити та аванси клієнтів	Вбудовані похідні фінансові активи	Інвестиції у дочірні та асоційовані компанії	Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	Інші фінансові активи	Активи, утримані для продажу	Всього фінансових активів	Нефінансові активи	Всього активів
На 31.12.2013												
Україна	12822	799	122495	3816	32	1		82		140047	3074	143121
Країни ОЕСР	6155	11626	4330			439	72	59		22681	4	22685
Інші країни	2244	760	6779		1225			25		11033	3	11036
Всього	21221	13185	133604	3816	1257	440	72	166	0	173761	3081	176842
На 31.12.2014												
Україна	8417	0	138560	19978	32	3		107		167097	3291	170388
Країни ОЕСР	5812	13011	9817			978	142	74		29834	0	29834
Інші країни	218	310	10796		403			616	246	12589	2	12591
Всього	14447	13321	159173	19978	435	981	142	797	246	209520	3293	212813
На 31.12.2015												
Україна	18078		39352	27044	30	64409		46		148959	23056	172015
Країни ОЕСР	10484	2410	280		403			118		13695	53	13748
Інші країни	1597		3951					65		5613	13807	19420

Всього	30159	2410	43583	27044	433	64409	0	229	0
На 31.12.2016									
Україна	15721		158458	30673	32	1		128	
Країни ОЕСР	13063	3365	13510			1733	216	32	
Інші країни	400		17346		403			78	
Всього	29184	3365	189314	30673	435	1734	216	238	0
На 31.12.2017									
Україна	18998	2903	37199	34336		90353	36332	316	
Країни ОЕСР	4461	1613	4			1		171	
Інші країни	1837		1132					3	
Всього	25296	4516	38335	34336		90354	36322	490	

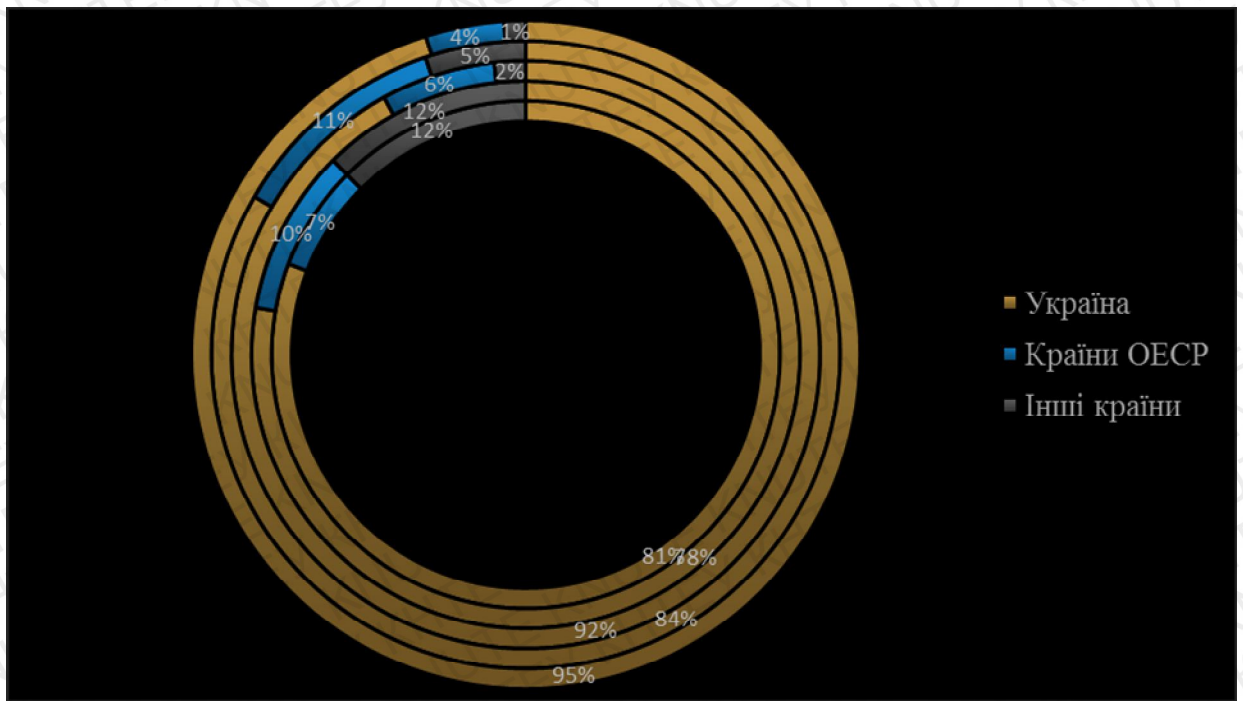

Рис. 2.2. Географічна концентрація ризиків фінансових зобов'язань ПАТ КБ «Приватбанк» у 2013 – 2017 рр., %

Загалом, чиста балансова позиція банку за операціями на ринку України була позитивною весь досліджуваний період за винятком 2015 р., за операціями з контрагентами з країн ОЕСР була негативною у 2017 році, а за операціями в інших зарубіжних країнах була негативною у 2013 – 2014 рр. Втім, зважаючи на те, що основним ринком для банку є вітчизняний, загальна тенденція є аналогічною до тенденції по Україні (табл. 2.10).

Таблиця 2.10.

Чиста балансова позиція ПАТ КБ «Приватбанк» у 2013 – 2017 рр. за регіонами формування, млн. грн.

Регіон	На 31.12.2013	На 31.12.2014	На 31.12.2015	На 31.12.2016	На 31.12.2017
Україна	18473,00	24043,00	-17555,00	15666,00	12833,00
Країни ОЕСР	12210,00	11246,00	792,00	5558,00	-2377,00
Інші країни	-8144,00	-10792,00	15881,00	6286,00	14337,00
Всього	22539,00	24497,00	-882,00	27510,00	24793,00

Таблиця 2.9.

Географічна концентрація ризиків фінансових зобов'язань ПАТ КБ «Приватбанк», млн. грн.

Регіон	Заборгованість перед НБУ	Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	Кошти клієнтів	Власні боргові цінні папери та позикові кошти	Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	Інші фінансові зобов'язання	Субординований борг	Всього фінансових зобов'язань	Нефінансові зобов'язання	Всього зобов'язань
На 31.12.2013										
Україна	3472	1242	117170	2	0	462	1025	123373	1275	124648
Країни ОЕСР	0	1462	4685	3088	0	16	1223	10474	1	10475
Інші країни	0	1453	8899	7989	0	15	823	19179	1	19180
Всього	3472	4157	130754	11079	0	493	3071	153026	1277	154303
На 31.12.2014										
Україна	18357	2200	122890	2	0	517	1068	145034	1311	146345
Країни ОЕСР	0	908	9131	6095	0	35	2419	18588	0	18588
Інші країни	0	325	8659	2014	10047	8	1623	22676	707	23383
Всього	18357	3433	140680	8111	10047	560	5110	186298	2018	188316
На 31.12.2015										
Україна	18047	44	168053	2	0	1053	122	187321	2249	189570
Країни ОЕСР	0	2605	9666		0	685	0	12956	0	12956
Інші країни	0	18	3414		0	103	0	3535	4	3539
Всього	18047	2667	181133	2	0	1841	122	203812	2253	206065
На 31.12.2016										
Україна	27079	2020	159491	2	0	656	1118	190366	2412	192778

Країни ОЕСР	0	2372	11198	9269	0	1	3521	
Інші країни	0	236	7285	0	0	28	4408	
Всього	27079	4628	177974	9271	0	685	9047	

На 31.12.2017

Україна	12394	52	202488	2		816	129	
Країни ОЕСР		180	8063			501		
Інші країни		2	2199			168		
Всього	12394	234	212750	2		1485	129	

Міжнародна економічна діяльність ПАТ КБ «Приватбанк» пов'язана у першу чергу з валютними операціями, з огляду на що акцент у дослідженні має бути зроблений саме на оцінці валютних операцій. Наразі здійснення таких операцій є для ПАТ КБ «Приватбанк» перспективним, втім достатньо ризикованим, при чому рівень концентрації ризику має тенденцію до зростання (табл. 2.11).

Таблиця 2.11.

Концентрація валютного ризику ПАТ «КБ «Приватбанк» у 2013 – 2017
рр., млн. грн.

Валюта	Монетарні фінансові активи	Монетарні фінансові зобов'язання	Угоди своп, спот та форвард	Чиста позиція за балансовими та позабалан-совими інструментами
На 31.12.2013				
Українські гривні	117220	86523	-2342	28355
Долари США	51922	53384	-7310	-8772
Євро	1971	12433	9614	-848
Інші валюти	883	567	-13	303
Всього	171996	152907	-51	19038
На 31.12.2014				
Українські гривні	131909	97767	-984	33158
Долари США	71714	72424	-10410	-11120
Євро	3546	15760	11424	-790
Інші валюти	618	305		313
Всього	207787	186256	30	21561
На 31.12.2015				
Українські гривні	148670	113433	-281	34956
Долари США	96054	96613	-4846	-5405
Євро	7722	18353	5161	-5470
Інші валюти	508	280		228
Всього	252954	228679	34	24309

На 31.12.2016				
Українські гривні	143974	100714		43260
Долари США	16680	84899		-68219
Євро	6550	17933		-11383
Інші валюти	630	266		364
Всього	167834	203812	0	-35978
На 31.12.2017				
Українські гривні	202149	130975		71174
Долари США	19824	78288	67	58397
Євро	7063	17422	-67	10426
Інші валюти	609	309		300
Всього	229645	226994	0	2651

Валютний ризик – це ризик зміни вартості фінансових інструментів, якими володіє банк, внаслідок коливання валютних курсів. Основні валютні позиції банку, як видно з представленої таблиці, в українських гривнях, доларах США та євро. Правління визначає ліміти ризиків по валютах та загальний прийнятний рівень ризику за позиціями «овернайт» та протягом дня (контроль здійснюється щоденно).

Політика банку щодо відкритих валютних позицій відповідає українському законодавству, яке встановлює нормативні ліміти для таких позицій, суворий контроль за дотриманням яких щодня здійснює НБУ. З метою хеджування валютного ризику банк укладає угоди з іншими банками, згідно з якими Банк розміщує строкові депозити у цих банках і приймає строкові депозити на той самий строк від тих самих контрагентів в іншій валюті. Валютна позиція банку захеджована портфелем облігацій внутрішньої державної позики з індексацією до доларів США [69].

Загалом, здійснений аналіз дозволяє зробити висновок, що міжнародні економічні операції банку є наразі досить успішними, втім пов'язаними із значними ризиками, що у поточних умовах є значною загрозою для банку. Попри те, що частка міжнародних операцій є незначною, їх здійснення з одного боку справляє позитивний вплив на репутацію банку, а з іншого формує умови, у яких має здійснюватися управління банком для забезпечення максимальної ефективності. При цьому збільшення обсягів міжнародних операцій та підвищення їх ефективності мають стати пріоритетом для ПАТ КБ «Приватбанк», оскільки за умови розширення міжнародної діяльності українських компаній, які є клієнтами банку, а також збільшення операцій в іноземній валюті фізичними особами, саме від можливості задовольняти потреби клієнтів буде залежати успіх банку на ринку.

2.3. Роль міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк» у розвитку міжнародного бізнесу в Україні

ПАТ «КБ «ПриватБанк» є нині лідером банківського ринку країни. Поряд з АТ «Ощадбанк» досліджуваний банк формує основу ринку банківських послуг України, про що свідчить те, що понад 20% усіх відділень комерційних банків в Україні складають відділення ПАТ «КБ «Приватбанк» (рис. 2.3).

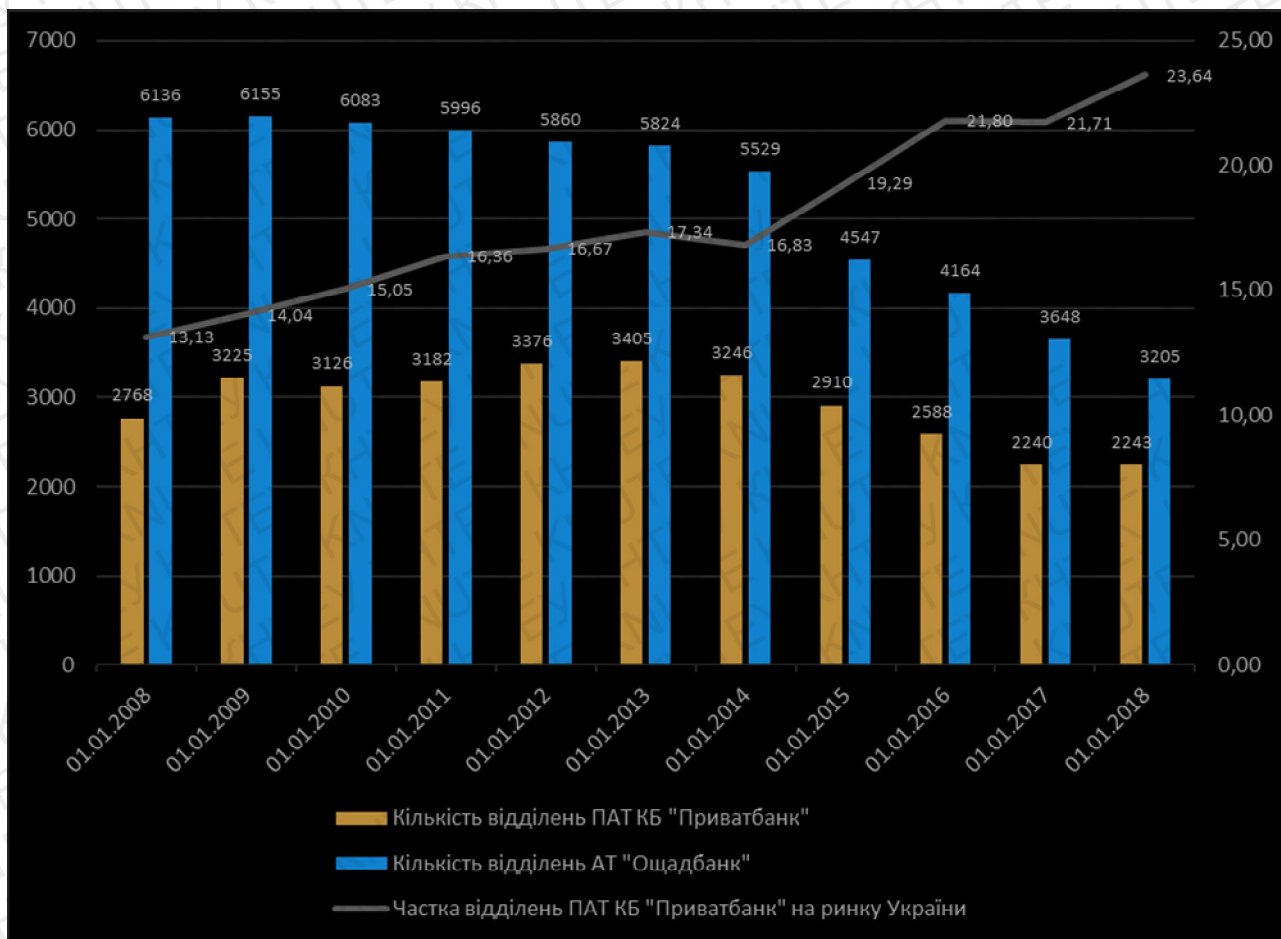

Рис. 2.3. Кількість відділень ПАТ «КБ «Приватбанк» та їх частка на ринку України

Джерело: сайт Національного банку України

Наразі 57,4% юридичних осіб співпрацюють з банком, а 37,8% підприємств вважають його своїм основним банком. Серед суб'єктів підприємницької діяльності 72,9% співпрацюють з банком, 66,1% вважають своїм основним банком. При цьому відділення ПАТ «КБ «Приватбанк» розміщені в усіх регіонах України, що створює широкі можливості для обслуговування клієнтів (рис. 2.4).

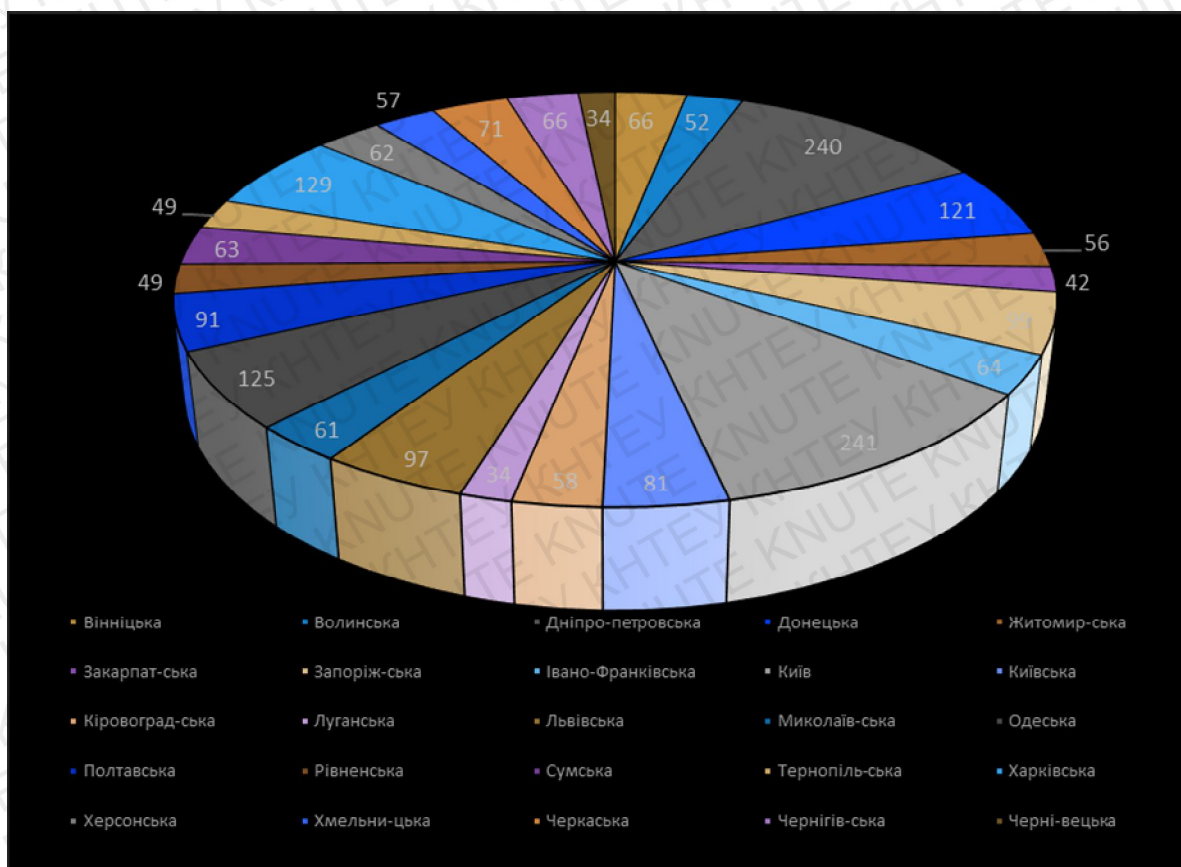

Рис. 2.4. Кількість відділень ПАТ «КБ «Приватбанк» у регіонах України у 2017 р.

Джерело: сайт Національного банку України

З огляду на таку широку мережу філій банку, за показником «Масштаб діяльності банку» ПАТ «КБ «Приватбанк» має найвищий рейтинг 5/5. Високим є також показник банку за рівнем прибутковості – її значення 2,64% забезпечило банку найвищий бал при експертній оцінці. Високим є також значення банку за показниками ліквідності – 4/5.

До ключових проблем ПАТ «КБ «Приватбанк» належить низький рівень стресостійкості, а також середні показники якості фондування та достатності капіталу.

За показниками, які характеризують лояльність вкладників, ПАТ КБ «Приватбанк» посідає досить високі позиції із загальним рейтингом 3,7/5.

Найбільшою проблемою банку є його платіжна репутація, оцінена експертами на 2/5 (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

Характеристика ПАТ «КБ «Приватбанк» за рівнем стресостійкості та лояльності вкладників у 2017 р.

Стресостійкість		бали
Загальний бал		3,3
Залежність від вкладів фізичних осіб	73,47	1
Якість фондування		3
Прибутковість	2.64%	5
Ліквідність	10.37%	4
Достатність капіталу	10.54%	3
Масштаб діяльності банку		5
Лояльність вкладників		бали
Загальний бал		3,7
Частка банку на ринку роздрібних депозитів	35.56%	5
Абсолютний зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал	11419.64 млн грн	3
	-83.46 млн долл	
Відносне зростання роздрібною портфеля вкладів за квартал	12.41% грн	43223
	-2.97% долл	
Досвід роботи на ринку	с 1992-03-19	5
Платіжна репутація банку	тд	2

Джерело: Рейтинг стійкості банків [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://minfin.com.ua/banks/rating>

ПАТ «КБ «ПриватБанк» надає вітчизняним підприємствам широкий спектр сервісів щодо супроводу міжнародних комерційних операцій. Споживачі банківських послуг, які співпрацюють з ПАТ «КБ «ПриватБанк» мають можливість проводити розрахунки з контрагентами відразу після конвертації валюти. Наявність широкої кореспондентської мережі та застосування каналів системи міжнародних фінансових телекомунікацій S.W.I.F.T. забезпечують високу швидкість розрахунків.

При цьому для валютних операцій відсутні додаткові комісії, в результаті чого підприємства оплачують валютно-обмінні операції за встановленим у банку курсом.

З огляду на те, що вітчизняні компанії у розрахунках із зарубіжними контрагентами використовують акредитиви, ПАТ «КБ «ПриватБанк» активно використовує даний фінансовий інструмент. У своїй діяльності ПАТ «КБ «ПриватБанк» використовує такі форми акредитивів:

- покритий – акредитив, що забезпечено власними коштами платника.
- непокритий – акредитив, на момент відкриття не забезпечений грошми платника.
- підтверджений – передбачає додавання іншим банком, відмінним від банку-емітента, зобов'язання здійснити платіж у разі надання документів, що відповідають умовам акредитива.

ПАТ «КБ «ПриватБанк» здійснює такі операції з міжнародними документарними акредитивами:

- відкриття імпортного акредитива – випуск ПриватБанком за наказом клієнта-імпортера міжнародного документарного акредитива на користь іноземної компанії-постачальника за зовнішньоекономічним контрактом клієнта.

- авізування акредитива – офіційне повідомлення про відкриття, зміну або ануляцію акредитива, відкритого іноземним банком на користь клієнта-експортера.

- виконання акредитива – перевірка документів, наданих бенефіціаром (постачальником товарів/послуг), і здійснення платежу в разі їх відповідності умовам акредитива. Якщо акредитив не підтверджений, то платіж проводиться банком-емітентом на вимогу виконуючого банку [69].

ПАТ «КБ «Приватбанк» здійснює також операції з інкасо. В інкасовій операції банк не несе відповідальності за небажання платника дотримуватися зазначених в інкасовому дорученні інструкцій, тобто не несе зобов'язань з оплати документів чи акцепту векселів. Тому інкасова операція не знімає ризику відмови імпортера працювати за контрактом.

Перевагою інкасо є простота розрахунків та більш низький порівняно з іншими документарними інструментами (наприклад, акредитивами) рівень витрат клієнта на сплату банківських комісій.

Серед клієнтів ПАТ «КБ «ПриватБанк» інкасо найчастіше використовують клієнти, з якими здійснено розрахунок чеком (чисте інкасо), українські експортери, які мають документи, без яких контрагент не зможе вступити в право володіння товаром, здійснити очищення товару від імпортного мита, або чії контрагенти мають позитивну репутацію та клієнти, які здійснюють імпорт із країн Південно-Східної Азії [69].

Сьогодні у своїй діяльності ПАТ «КБ «Приватбанк» використовує чисте інкасо (тобто передачу на інкасо тільки фінансових документів (векселів, чеків тощо) та документарне інкасо (передача тільки комерційних документів (наприклад, відвантажувальні документи за зовнішньоекономічним контрактом) або фінансових і комерційних документів у сукупності).

ПАТ «КБ «ПриватБанк» активно надає також банківські гарантії підприємствам-суб'єктам ЗЕД. Банківська гарантія ПАТ «КБ «ПриватБанк» являє собою зобов'язання банку виплатити бенефіціару певну суму у випадку невиконання його контрагентом (принципалом по гарантії) своїх контрактних зобов'язань.

Гарантія платежу, що також надається досліджуваним банком, забезпечує своєчасну оплату постачальнику поставленого товару або виконаної роботи в рамках договору.

Тендерна гарантія гарантує організатору тендера виконання учасниками умов тендера. Гарантія виконання – гарантує покупцеві виконання продавцем зобов'язань з поставки товару або виконання робіт відповідно до договору.

Гарантії ПАТ «КБ «Приватбанк» використовуються під час поставок товарів і надання послуг, пов'язаних зі значними ризиками для контрагентів. При цьому ризики можуть з'явитися на різних етапах: від купівлі сировини, виготовлення та зберігання товарів до поставки товару/надання послуг і здійснення платежу. Використання банківських гарантій дозволяє в таких ситуаціях захистити інтереси як продавця, так і покупця.

Як свідчить практика ПАТ «КБ «Приватбанк» гарантії найчастіше використовуються в таких випадках: ділові партнери встановили нові неперевірені ділові відносини; продавець не впевнений у платоспроможності покупця, а покупець не впевнений у спроможності продавця поставити товар/виконати роботи/надати послуги; предметом контракту є великі проекти або товари, що виготовлено на спеціальне замовлення; у разі організації міжнародного тендера.

Використання банківських гарантій ПАТ «КБ «Приватбанк» надає клієнтам можливість гарантувати виконання зобов'язань за контрактом без внесення передоплати, можливість отримати від контрагента товарний кредит, витрати за яким нижче, ніж витрати на залучення позичкових коштів, відшкодування оплати відповідно до письмової вимоги тільки за фактично поставлені товари, ввідстрочення сплати суми за контрактом за поставку товарів або надання послуг [69].

ПАТ «КБ «Приватбанк» користується довірою серед клієнтів і, в тому числі тих з них, які користуються його послугами у процесі здійснення міжнародних операцій. Банк входить до 10ки найкращих банків за рівнем довіри клієнтів, виступаючи лідером за такими критеріями як місце у рейтингу за депозитами фізичних осіб та лояльність вкладників (табл. 2.13). На наш погляд, високий рівень лояльності вкладників є однією з основних переваг досліджуваного банку, і саме на її збереження та розвиток мають бути націлені його зусилля у майбутньому.

Поряд з обслуговуванням міжнародних торговельних операцій, ПАТ «КБ «ПриватБанк» здійснює супровід приватних підприємців, що працюють з зарубіжними компаніями на умовах аутсорсингу. Так, зокрема, банком передбачено спеціальні продукти для фахівців у ІТ сфері, що співпрацюють з зарубіжними підприємствами.

Таблиця 2.13

Позиції ПАТ «КБ «Приватбанк» на ринку банківських послуг України у 2017 р.

Банк	Загальний рейтинг	Стресостійкість	Лояльність вкладників	Оцінка аналітиків	Місце в ренкінгу по депозитах фізичних осіб

Райффайзен Банк Аваль	4.56	4,6	4,4	4,82	5
Укрсиббанк	4.50	4,2	4,7	4,82	8
Креді Агріколь Банк	4.35	4	4,5	4,82	12
ОТП Банк	4.26	4,1	4,4	4,29	9
Кредобанк	4.04	3,7	4,3	4,29	15
Укргазбанк	3.95	3,4	4,3	4,47	6
ПроКредит Банк	3.81	3,9	3,5	4,02	16
Ощадбанк	3.80	2,9	4,6	4,38	2
Укрексімбанк	3.71	3,2	4,1	4,2	4
ПриватБанк	3.64	3,3	3,7	4,2	1

Джерело: Рейтинг стійкості банків [електронний ресурс]. – режим доступу: <https://minfin.com.ua/banks/rating>

ПАТ «КБ «ПриватБанк» надає ІТ-спеціалістам: окремий тарифний пакет, безкоштовне персональне обслуговування (Gold-клуб), безкоштовні та цілодобові консультації з питань ІТ, зарахування іноземної валюти день у день, автоматичний обов’язковий продаж валюти.

ПАТ «КБ «ПриватБанк» розроблено інструменти розрахунків з іноземними замовниками, у тому числі керування валютними зарахуваннями з-за кордону. Зокрема, банк здійснює переказ грошей від закордонних, українських партнерів; надає відповіді на запитання у сфері фінансів і права, надання податкових звітів та забезпечує виведення грошей з електронних платіжних систем (LiqPay тощо). Так, валютна виручка від міжнародних ІТ-компаній (Google, Apple, Upwork тощо) зараховується автоматично, а приватному підприємцю не потрібно

надавати в банк документів щодо кожного зарахування для проходження валютного контролю. Зарахування іноземної валюти здійснюється день у день, а у разі необхідності клієнт має можливість отримати консультацію щодо правових норм його діяльності.

Значний вплив на розвиток міжнародного бізнесу в Україні має також надання банком повного спектру митного сервісу: від консультацій до митних брокерських послуг. При цьому тарифи на митні брокерські послуги нижчі від ринкових, а працівники банку спроможні надати клієнтам розгорнуту консультацію з будь-яких питань у сфері митної справи та зовнішньої торгівлі.

Перевагою є також те, що усі необхідні для здійснення зовнішньоекономічної діяльності формальності підприємство може здійснити в одному місці. Підприємствам не потрібно залучати сторонніх митних брокерів, витратити час на збір дозвільної документації, підготовку та оформлення митних декларацій. Замість цього спеціалісти банку можуть провести митне оформлення дистанційно та в електронному вигляді.

До безкоштовних послуг, що надаються банком підприємствам-суб'єктам ЗЕД, належать:

- митне оформлення імпорتنих/експортних вантажів.
- оформлення тимчасового ввезення/вивезення.
- оформлення режимів зберігання.
- попередній розрахунок митних платежів.
- отримання дозвільної документації, експертних оцінок, сертифікатів.
- координація дій клієнта в роботі з митними органами [69].

Ще одним аргументом на користь ПАТ «КБ «Приватбанк» як ключового банку для забезпечення розвитку міжнародного бізнесу в Україні є його провідні позиції у рейтингу за економічними нормативами та лімітами відкритої валютної позиції станом (табл. 2.14).

**Позиції ПАТ «КБ «Приватбанк» у рейтингу банків України на
01.08.2018**

Банк	Н1, Регулятивний капітал, млн. грн.	Н2, Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	Н4, Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	Н5, Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	Н6, Норматив коротко-строкової ліквідності (не менше 60 %)	Н7, Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	Н8, Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	Н9, Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 %)	Н11, Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожного установою (не більше 15 %)	Н12, Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	Норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (не більше 5%)	Норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції (не більше 5%)
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"	20 779	18,38	33,97	146,36	98,49	5,87	0,00	0,23	0,06	0,07	163,73	3,70
АТ "ОЦАДБАНК"	13 890	16,83	51,70	141,10	97,73	23,55	279,60	0,39	0,05	0,14	85,92	0,16
АТ "Укресімбанк"	11 202	13,48	50,03	129,33	121,44	29,06	167,26	0,08	0,03	0,22	1,04	8,40
АТ "Райффайзен Банк Аваль"	8 357	15,74	36,77	44,74	74,95	13,14	56,27	3,71	0,80	0,84	0,11	1,08
АТ "УкрСиббанк"	6 190	22,81	48,02	78,04	113,51	24,99	168,84	15,35	4,21	5,23	2,87	0,02

Джерело: складено за даними Національного банку України

Таким чином, можна констатувати, наразі асортимент послуг, націлених на задоволення потреб підприємств-суб'єктів ЗЕД є широким, при цьому спостерігається тенденція до введення нових банківських продуктів, метою яких є сприяння розвитку міжнародного бізнесу. Позитивно на позиції банку на ринку, і, зокрема, в сегменті міжнародних операцій відіграє також розвинута інфраструктура, яка робить співпрацю з банком зручною для клієнтів, а також стабілізація фінансового стану, яка спостерігається протягом останніх років. Зміна стратегії, пов'язана з націоналізацією банку, дала позитивні результати, оскільки забезпечила банку поступово зменшити загрози, пов'язані із накопиченням непрацюючих кредитів, та посилити сильні сторони, які перетворили банк у один з основних гравців на ринку України.

Зважаючи на те, що ПАТ «КБ «Приватбанк» є основним банком для понад половини населення та бізнесу країни, можна констатувати, що його роль у розвитку міжнародного бізнесу є вагомю, і вона надалі збільшуватиметься за умови повної стабілізації банку.

Висновки до розділу 2.

Комерційний банк ПриватБанк є лідером банківського ринку країни. Наразі з ПАТ КБ «Приватбанк» співпрацюють 52,8% українців – фізичних осіб старше 16 років, а 45,1% користувачів банківських послуг – фізичних осіб вважають його основним банком (для юридичних осіб 58,4% та 33,6% відповідно).

ПАТ КБ «Приватбанк» наразі має проблеми, пов'язані зі значним переважанням витрат над доходами, втім кроки, які були вжиті, у тому числі його націоналізація, дають результат, що знаходить відображення у поступовому зменшенні обсягів збитків. Позитивні зрушення відбуваються також у структурі майна та капіталу підприємства, що знаходить відображення у покращенні рівня ліквідності банку. У цілому, за умови дотримання обраного курсу, можна очікувати значного покращення фінансових результатів банку протягом найближчих років.

Міжнародні економічні операції банку є наразі досить успішними, втім пов'язаними із значними ризиками, що у поточних умовах є значною загрозою для банку.. Попри те, що частка міжнародних операцій є незначною, їх здійснення з одного боку справляє позитивний вплив на репутацію банку, а з іншого формує умови, у яких має здійснюватися управління банком для забезпечення максимальної ефективності. При цьому збільшення обсягів міжнародних операцій та підвищення їх ефективності мають стати пріоритетом для ПАТ КБ «Приватбанк»,

оскільки за умови розширення міжнародної діяльності українських компаній, які є клієнтами банку, а також збільшення операцій в іноземній валюті фізичними особами, саме від можливості задовольняти потреби клієнтів буде залежати успіх банку на ринку.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»

3.1. Обґрунтування резервів підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»

Розвиток міжнародних відносин обумовлює усе більший попит серед вітчизняних підприємств на послуги комерційних банків, пов'язані з обслуговуванням валютних платежів та транскордонних операцій. Це робить привабливою цю ринкову нішу та сприяє значному розвитку міжнародної діяльності провідних банків України.

Розглядаючи діяльність ПАТ КБ «Приватбанк», можна констатувати, що його діяльність нині сконцентрована на посилення позицій у сегменті обслуговування внутрішнього ринку, у той час як значний позитивний ефект може бути отриманий від розвитку міжнародного напрямку.

Для підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» необхідним є як вдосконалення організаційних передумов, тобто створення всередині банку можливостей для збільшення обсягів міжнародних операцій, так і введення нових продуктів, які сприятимуть саме розвитку операцій з зарубіжними контрагентами та/або операцій в іноземній валюті.

Наразі з-поміж організаційних заходів можна виділити формування стратегії розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк», у якій буде викладено цільові параметри та обґрунтовано причини її значущості для банку. Окрім цього стратегія міститиме результати аналізу ринку як ключового фактору впливу на діяльність банку, та з огляду на цей контекст

визначатиме довгострокові цілі та тактичні завдання підвищення ефективності міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк».

До заходів, які сприятимуть підвищенню ефективності міжнародної діяльності належить також зміна мотиваційної політики, оскільки будь-які зміни в організації залежать від реакції на них персоналу, їх лояльності таким змінам та вмотивованості сприяти їх імплементації. З огляду на це, з працівниками банку (як центрального апарату, так і кожного структурного підрозділу) має бути проведена роз'яснювальна робота, яка сформує у персоналу розуміння необхідності акценту на міжнародних операціях. Окрім цього система винагороди працівників також має бути змінена таким чином, щоб підвищити рівень доходу тих працівників, які виконуватимуть свої функції у відповідності із завданнями стратегії підвищення ефективності міжнародної діяльності.

Доцільним буде також введення нового продукту – карткового рахунку в іноземній валюті з функцією кешбек: такий продукт дозволить збільшити кількість фізичних осіб, а також приватних підприємців, які користуватимуться послугами банку для забезпечення своїх міжнародних операцій. Такий рахунок може бути також зручним для туристів, які виїжджають відпочивати за кордон, тому на картках у цьому випадку може бути також відкрито кредит, яким за необхідності зможуть скористатися туристи. Також така картка буде зручною для тих, хто купує продукцію на закордонних онлайн-маркетах.

Попри те, ще переважна більшість клієнтів з недовірою ставляться до платіжних інструментів в іноземній валюті, в умовах зростання курсу іноземної валюти клієнтам банку може бути вигідніше заздалегідь покласти кошти на валютну картку та розраховуватися за кордоном нею, аніж здійснювати оплату гривневою карткою, при списанні коштів з якої банк також стягуватиме комісію за проведення операції.

Ще одним напрямом підвищення ефективності міжнародних комерційних операцій ПАТ «КБ «Приватбанк» є активізація маркетингу існуючих та нового банківських продуктів, використання яких сприятиме підвищенню ефективності міжнародних операцій. ПАТ КБ «Приватбанк» може використовувати контекстну рекламу на сайтах зарубіжних Інтернет-магазинів, авіакомпаній, порталів для пошуку розміщення, а також співпрацювати з провідними українськими туристичними операторами, які пропонуватимуть нову картку своїм клієнтам, які купують у них тури за кордон.

Таким чином, дії ПАТ КБ «Приватбанк» щодо підвищення ефективності міжнародних операцій являють собою 4 взаємопов'язані етапи (рис. 3.1).

Рис.3.1. Напрями підвищення ефективності валютно-фінансових операцій ПАТ «КБ «Приватбанк»

Надані рекомендації дозволять сформувати всередині банку бачення нової стратегії; поширити це бачення серед працівників та мотивувати їх до виконання своїх функцій у тому числі з метою активізації міжнародної діяльності; впровадження нових банківських продуктів, які дозволять активізувати здійснення міжнародних платежів такими клієнтами банку як фізичні особи та приватні підприємці; використання у якості рекламних платформ зарубіжних інтернет-маркетів (Amazon, Ali Express) та платформ для пошуку квитків і закладів розміщення (Tickets.ua, Momondo.ua, Booking.com, Airbnb.com).

У першу чергу ПАТ КБ «Приватбанк» необхідно розробити та ухвалити стратегію розвитку міжнародної діяльності. Цей захід з-поміж обґрунтованих нами є ключовим, оскільки наразі банк не має чіткої стратегії розвитку міжнародної діяльності, що знижує значущість цього напрямку у сприйнятті працівників та персоналу. Окрім цього, робота над стратегією сприятиме опрацюванню усіх ризиків, які несе для банку активізація міжнародної діяльності, що сприятиме пошуку шляхів їх мінімізації.

Стратегія розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» міститиме низку розділів, які визначатимуть параметри цільового формату міжнародної діяльності банку. Ключовими елементами стратегії можуть стати обґрунтування доцільності розвитку міжнародної діяльності,

стратегія кредитування в іноземній валюті та стратегія здійснення міжнародних валютних операцій.

У першому розділі документу мають бути висвітлені обумовлені ринковими умовами стандарти та параметри здійснення міжнародних операцій, вимоги до працівників, які працюють з клієнтами та надають їм інформацію про продукти банку; обґрунтування можливого впливу активізації міжнародної діяльності на фінансові результати банку; оцінка ризиків активізації міжнародних операцій ПАТ «КБ «Приватбанк». На основі узгодження окреслених елементів як наслідок у цій частині стратегії мають бути визначені напрями, які дозволять банку створити валютний портфель високої якості та забезпечити постійний цільовий рівень доходів від валютних операцій, та які сприятимуть розвитку тривалих довгострокових, таких, що дають дохід, відносин з клієнтами банку.

Стратегія кредитування в іноземній валюті має містити обґрунтування доцільності збільшення банком операцій щодо надання негривневих кредитів, а також визначати права, обов'язки та обсяг повноважень працівників з моменту ініціації процесу надання позики до моменту її повного погашання.

Важливо у цьому розділі стратегії дати посилання на документ, у якому міститимуться гранично припустимі норми однієї валюти у валютному портфелі залежно від її ризикового рейтингу. Зважаючи на те, що ця інформація постійно оновлюється, у самому документі варто лише прописати необхідність узгодження кредитної стратегії із зазначеним документом, тоді як безпосереднє його опрацювання покласти на працівників профільних підрозділів.

Важливим є також визначення загальної суми кредитів в іноземній валюті, яка може бути надана банком різним групам позичальників – це дозволить зменшити ризики банку отримання непрацюючих кредитів.

У стратегії кредитування в іноземній валюті обов'язково має бути посилення на інструкції, які визначатимуть порядок оформлення документації при наданні кредиту в іноземній валюті (у тому числі відкритті валютної картки з кредитною лінією), ведення бази даних клієнтів, яким надано кредити в іноземній валюті, та яким це може бути цікаво; методики оцінки ризиків кредитного портфелю тощо.

Стратегія здійснення міжнародних валютних операцій має визначати конкретні етапи валютно-фінансових операцій із детальним та ретельним викладенням усіх дій щодо їх оформлення. Як і у попередньому розділі, у цій частині стратегії мають міститися посилення на відповідні інструкції та шаблони документів, методи контролю за загальним станом валютно-фінансової діяльності та методи оформлення звітів про ефективність роботи банку.

Загалом стратегія розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» має охоплювати усі елементи валютно-фінансових операцій, визначаючи важливість кожної їх стадії: від збору інформації та аналізу інформації про кредитні ризики співпраці з кожним з партнерів до здійснення кредитного аналізу та аудиту.

Стратегія розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» має забезпечити підґрунтя для активізації банком міжнародної діяльності. Цей документ повинен у першу чергу визначити місце міжнародної діяльності у розвитку банку, запропонувати чітке бачення того, яким чином має здійснюватися збільшення кількості міжнародних операцій та підвищення їх ефективності, забезпечити можливість оперативного пошуку інформації, необхідної для забезпечення дій кожного з працівників банку відповідно до розробленої стратегії.

На наш погляд, недооцінення ролі стратегії як ключового документа, відповідно до якого буде здійснюватися розвиток міжнародної діяльності,

може призвести до того, що окремі працівники почнуть здійснювати просування валютних банківських продуктів без врахування фактору ризику, а інші, навпаки, розуміючи можливість значних втрат банком фінансових ресурсів за умови неповернення валютних кредитів, будуть обмежувати їх видачу. Для забезпечення скоординованої роботи усіх працівників банку на досягнення спільної мети необхідним є розроблення єдиного документу, який дозволить працівникам банку приймати обґрунтовані рішення у сфері розвитку міжнародних операцій.

Обґрунтовуючи резерви підвищення ефективності міжнародних операцій ПАТ КБ «Привтбанк», не можна не акцентувати увагу на важливості правильного таймінгу для реалізації кожного з них. Так, першим і ключовим резервом впровадження змін на підприємстві, як зазначалося, є формування стратегії, яке має здійснюватися у кілька етапів. У першу чергу необхідним є обговорення параметрів стратегії на рівні керівництва та формування концепції майбутньої стратегії. У цьому процесі участь має брати правління, а також керівники ключових структурних підрозділів банку.

Після розробки концепції менеджери основних департаментів банку мають долучитися до драфтингу (розробки проекту) стратегію. При цьому виключно важливим є врахування думки працівників різних департаментів та рівнів, оскільки розуміння особливостей поведінки клієнтів з одного боку та вимог ринку з іншого є основою для формування успішної на ринку стратегії поведінки (рис. 3.2).

З огляду на те, що до розробки стратегії доцільно залучати представників різних структурних одиниць, процес зміни системи мотивування доцільно розпочати одразу після розробки керівництвом концепції стратегії. Таким чином на етапі драфтингу стратегії кожен працівник банку зможе надати свої пропозиції до проекту.

Після закінчення розробки проекту стратегії перший її варіант доцільно обговорити на зборах Правління, після чого фіналізувати її шляхом внесення усіх запропонованих змін. Таким чином, до кінця грудня 2019 р. проект стратегії має бути ухвалено.

З моменту подачі проекту стратегії на розгляд стратегії необхідним буде також внесення змін до системи оплати праці. Мова йде про впровадження премій для клієнт-менеджерів, які зможуть активно просувати валютні кредити та стимулювати клієнтів відкривати рахунки в іноземній валюті. Премії можуть бути також надані тим працівникам, які внесуть пропозиції щодо розвитку міжнародної діяльності, які потім будуть впровадженні у банку. Після затвердження стратегії має бути також розпочато процес вдосконалення системи маркетингу та розроблення нового банківського продукту: ці заходи мають тривати до кінця 2020 – середини 2021 рр., після чого має відбутися перше оцінювання результатів впровадження стратегії та її корегування.

Захід	2019												2020												2021											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1. Розробка стратегії розвитку міжнародної діяльності банку																																				
1.1.Обговорення концепції стратегії																																				
1.2.Драфтинг стратегії																																				
1.3.Обговорення стратегії на зборах Правління																																				
1.4.Внесення коректив до драфту стратегії																																				
1.5.Затвердження стратегії																																				
2.Зміна мотиваційної політики																																				
2.1.Роз'яснення працівникам необхідності розвитку міжнародної діяльності																																				
2.2.Залучення працівників до процесу драфтингу стратегії																																				
2.3.Внесення змін до системи оплати праці																																				
3.Введення нового платіжного інструменту																																				
3.1.Формування концепції нового інструменту																																				
3.2.Затвердження параметрів нового фінансового інструменту Правлінням																																				
4.Вдосконалення системи маркетингу																																				
4.1.Адаптація існуючих маркетингових																																				

Загалом, попри високі фінансові результати ПАТ КБ «Привтбанк», наразі існують резерви для підвищення ефективності його міжнародних операцій. Втім їх реалізації вимагає від керівництва банку комплексного підходу та поступового впровадження у діяльність банку нововведень, спроможних забезпечити значні фінансові надходження саме від міжнародних валютних операцій.

З огляду на те, що ПАТ КБ «Приватбанк» є сьогодні одним з найбільш інноваційних банків, і зважаючи на те, що він є основним банком для переважної частини населення та приватних підприємств за умови правильного підходу введення нових продуктів дозволить йому суттєво збільшити обсяги діяльності у сегменті обслуговування міжнародних операцій.

3.2. Розробка комплексу заходів щодо вдосконалення організаційних передумов здійснення міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк»

Окресливши резерви підвищення ефективності міжнародних комерційних операцій ПАТ КБ «Приватбанк» та визначивши основні складові для досягнення цієї мети, доцільно також більш детально розглянути заходи, які мають бути впровадженні за кожною із запропонованих складових.

У першу чергу надзвичайної ваги для банку на етапі трансформації має набути зміна мотиваційної системи. При цьому мова йде не лише про перегляд системи оплати праці, хоча цей крок також має надзвичайну вагу, але й зміну ставлення до працівників загалом.

Проблемою ПАТ КБ «Приватбанк» є досить висока плинність кадрів, яка пов'язана з недостатньою увагою керівництва до процесу формування лояльності до банку серед працівників. Втім така ситуація негативно впливає на результати роботи, оскільки прихід кожного нового працівника пов'язаний з витратами на його навчання, а також досить значним періодом адаптації на новому місці.

Вирішенням цієї проблеми є, на нашу думку, створення системи, за якої кожен працівник відчуватиме свою значущість для банку та розумітиме причини тих чи інших змін у його діяльності. Для цього необхідним є, з одного боку, формування e-mail розсилки концепції розвитку міжнародної діяльності банку, а також проведення очних зустрічей персоналу з керівництвом, на яких будуть обговорені усі аспекти змін пріоритетів ПАТ КБ «Приватбанк».

Окрім роз'яснювальної роботи, доцільним буде встановлення грошових премій за найбільш цікаві пропозиції працівників щодо вдосконалення міжнародної діяльності банку. Пропонуємо банку встановити премію у розмірі 1 тис. грн. для 5-ти працівників, які на етапі драфтингу стратегії нададуть найбільш цікаві та ґрунтовні пропозиції. Реалізація такої пропозиції не вимагатиме значних витрат від банку, проте дозволить суттєво розширити пул інноваційних рішень у сфері розвитку міжнародної діяльності.

Також у результаті зміни формату мотиваційної системи доцільно встановити премії для тих працівників, які зможуть активно просувати необхідні для розвитку міжнародної валютної діяльності банківські продукти. При цьому мова йде не про збільшення кількості виданих валютних карток, а саме про обґрунтовану роботу з клієнтами з врахуванням фактору ризику.

При цьому дії працівників ПАТ КБ «Приватбанк» повинні бути спрямовані на розвиток тривалих партнерських відносин з клієнтами, що зробить необхідним комплексний підхід до вирішення фінансових питань та проблем розвитку клієнтів. Таким чином ті менеджери банку, які зможуть об'єктивно оцінити потенціал кожного клієнта, зацікавити його вибором оптимального для нього продукту та створити передумови для тривалої співпраці за нового формату діяльності матимуть змогу підвищити рівень своїх доходів.

Ми пропонуємо встановити 10-ти найкращим працівникам місяці премію в обсязі 25% від посадового окладу без обмеження періоду, протягом якого працівник може потрапляти до числа найкращих. Таким чином, за сумлінного підходу до здійснення діяльності менеджери банку матимуть можливість суттєво збільшити рівень своїх доходів.

Одним з ключових заходів щодо підвищення ефективності міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» є створення нового продукту: валютної картки з кешбек та кредитною лінією для здійснення операцій за кордоном.

Цей продукт буде зорієнтований у першу чергу на фізичних осіб, які їдуть відпочивати за кордон, а також на приватних підприємців, які закупають у зарубіжних інтернет-магазинах продукцію для перепродажу в Україні.

Валютні картки можуть стати ефективним засобом платежу для туристів як на етапі підготовки до подорожі, так і під час перебування за кордоном.

Якщо туристи самостійно здійснюють бронювання та оплату готелів та трансферів, то в умовах нестабільності валютного курсу оптимальним

може бути варіант використання валютної картки для оплати для уникнення витрат, пов'язаних зі зростанням вартості іноземної валюти.

Також клієнтам доцільно запропонувати кешбек у розмірі 1-2% за умови здійснення оплати новою карткою послуг у мережі Інтернет. Так, ПАТ КБ «Приватбанк» може укласти договори з ключовими гравцями ринку щодо перерахування ПАТ КБ «Приватбанк» комісії за умови здійснення оплати з використанням нової картки в обмін на стимулювання клієнтів використовувати саме ці туристичні Інтернет-платформи.

Для туристів, які опиняються за кордоном, нова картка може бути цікавою з огляду на можливість використання кредитних коштів. Ситуація з нестачею коштів під час відпочинку є досить поширеною, тому наявність кредиту як страхового запасу може стати для туристів прийнятною можливістю для фінансування відпустки. Можна ввести пільговий період 1 місяці, за умови повернення коштів протягом якого проценти за користування кредитом не стягуватимуться.

При цьому при встановленні кредитного ліміту необхідно брати до уваги кредитоспроможність кожного клієнта для мінімізації ризиків неповернення коштів.

Цікавим новий продукт банку може стати також для тих, хто активно здійснює купівлю товарів онлайн. Зазвичай за умови використання карток у національній валюті комісія банку за конвертацію валюти є досить високою, що робить такі операції не вигідними. Використання у цьому випадку валютних карток з можливістю кешбеку, обсяг якого зростатиме пропорційно до збільшення вартості проведених операцій, може стати ефективним для клієнтів ПАТ КБ «Приватбанк».

Вірогідність укладання договорів комісії з міжнародними торговельними Інтернет-платформами є невисокою, втім переговори з

невеликими маркетами, які знаходяться на стадії розвитку, можуть стати успішними.

Таким чином, новий продукт, який сприятиме розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк», є валютна картка з функцією кешбек та кредитною лінією для оплати товарів та послуг за кордоном, а також здійснення операцій в іноземній валюті в мережі Інтернет.

Для просування банківських продуктів, попит на які визначає успішність міжнародних операцій ПАТ КБ «Приватбанк», доцільно використовувати контекстну рекламу в мережі Інтернет, прив'язуючи її до сайтів, пов'язаних з міжнародним туризмом та Інтернет-комерцією. ПАТ КБ «Приватбанк» нині також активно використовує рекламу в мережі інтернет, таким чином за умови зміни алгоритмів таргетування відбуватиметься відповідно до мети збільшення міжнародних валютних операцій.

Поряд з використанням традиційних інструментів маркетингу, доцільним є також емісія неіменних валютних карт для розповсюдження через мережу туристичних компаній. Доцільно у якості партнерів використовувати найбільш відомі туристичні підприємства України, оскільки навіть за умови отримання картки 10% їх клієнтів обсяг операцій в іноземній валюті ПАТ КБ «Приватбанк» істотно збільшиться.

У якості ключових партнерів ПАТ КБ «Приватбанк» доцільно віднести такі компанії як «Join UP!», «Anex Tour», ТОВ "ТРЕВЕЛ ПРОФЕШНЛ ГРУП", «TEZ Tour», «Coral Travel», «Pegas Touristik», «TUI Ukraine», «Аккорд-тур». Зазначені підприємства є найбільшими туристичними підприємствами України, покриваючи понад 70% вітчизняного ринку (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.

**Інформація про потенційних партнерів ПАТ КБ «Приватбанк»
для просування нового банківського продукту**

Назва компанії	Оціночна кількість клієнтів за 2017 р*.	Сфери діяльності підприємства
Join UP!	700 тис. осіб	Індивідуальні та групові тури до 49-ти країн світу. Орієнтується на клієнтів з різним рівнем доходу
Anex Tour	380 тис. осіб	Індивідуальні та групові тури до 29-ти країн. Спеціалізація – Туреччина, Єгипет, Іспанія, Болгарія, Андорра, Туніс, Греція, ОАЕ.
ТОВ "Тревел профешнл груп"	370 тис. осіб	Індивідуальні та групові тури до понад 70 країн зі спеціалізацією на екскурсійному туризмі.
TEZ Tour	356 тис. осіб	Індивідуальні, групові та VIP до 30 країн.
Coral Travel	340 тис. осіб	Індивідуальні тури до 28 країн. Спеціалізація – сімейний туризм та відпочинок з дітьми.
Pegas Touristik	320 тис. осіб	Індивідуальні та групові тури до 21-ї країни. Спеціалізується на морському туризмі
TUI Ukraine	292 тис. осіб	Регулярні тури до 30-ти країн з можливістю організації подорожі до будь-якої країни. Спеціалізація на VIP туризмі
Аккорд-тур	150 тис. осіб	Спеціалізується на групових турах у нижчому та середньому ціновому сегментах.

Примітка: за даними <http://turprofi.com.ua/rejtingi/2188-top-25-turoperatorov-vyezdnogo-turizma>

Джерело: складено за даними сайтів підприємств

Укладення договорів про співпрацю з кожним із розглянутих підприємств дозволить ПАТ КБ «Приватбанк» позиціонувати новий продукт як універсальний, тобто такий, який підходить клієнтам з різним рівнем статків. При цьому можливим буде отримання миттєвої картки в одній з двох валют: євро або долар, тоді як за мультивалютною картою необхідно буде звернутися безпосередньо в офіс банку.

Для реалізації цієї пропозиції необхідним буде проведення навчання для менеджерів туристичних компаній щодо відкриття ними карткових рахунків. Зважаючи на те, що наразі відповідна процедура у ПАТ КБ «Приватбанк» максимально спрощена, можливо розробити онлайн-тренінг, пройти який повинен буде кожен менеджер партнерської туристичної компанії.

При цьому менеджери будуть лише заповнювати документи та видавати картки, тоді як приймати рішення про встановлення кредитного реєстру будуть менеджери банку після отримання ними відповідного запиту.

Важливу роль у процесі активізації міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» має відігравати вдосконалення стратегії після реалізації усього комплексу запропонованих у її межах заходів. Це необхідно з огляду на те, що реакція ринку на кожне із нововведень підприємства може бути непрогнозованою, і, відповідно, існує висока вірогідність того, що окремі заходи доцільно буде реалізувати більш активно, тоді як інші вимагатимуть повного призупинення.

Окрім цього, під час роботи з клієнтами, працівники матимуть можливість відслідкувати, які саме питання вони ставлять стосовно діяльності

банку. Узагальнення такої інформації дозволить зробити висновок про те, які нові послуги може надавати споживачам ПАТ КБ «Приватбанк» з метою розвитку міжнародної комерційної діяльності.

Функція контролю є надзвичайно важливою для реалізації стратегії розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк», оскільки ринок на якому працює підприємство динамічно змінюється. Прихід в Україну міжнародних банків формує нові виклики, оскільки асортимент банківських послуг у розвинутих країнах є значно ширшим за номенклатуру банківських продуктів, які пропонуються українськими учасниками ринку. Окрім цього, сам по собі ринок фінансових послуг постійно вдосконалюється, що змінює умови діяльності усіх суб'єктів ринку та вказує на необхідність перегляду розробленої стратегії.

Важливим у контексті розроблення комплексу заходів щодо розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» є питання фінансування нововведень. На наш погляд, усі запропоновані нами зміни можуть бути реалізовані у ході операційної діяльності банку: одним із завдань департаменту, який займається розробкою нових продуктів, має стати завдання формування концепції нової картки та обґрунтування усіх умов операцій з нею; відділ маркетингу має розробляти рекламу та разом з ІТ-департаментом змінювати алгоритми контекстної реклами: відділ комунікацій повинен шукати можливості встановлення контактів з потенційними партнерами тощо.

Загалом, впровадження у практичну діяльність ПАТ КБ «Приватбанк» наданих нами пропозицій не вимагатиме від банку додаткових витрат окрім незначного зростання витрат на оплату праці (премії для працівників, які братимуть найбільш активну участь у формуванні та реалізації стратегії). Цей аргумент також свідчить на користь наданих нами рекомендацій та вказує на доцільність імплементації наданих пропозицій.

ПАТ КБ «Приватбанк», будучи одним з провідних банків України, для подальшого утримання ключових позицій на ринку зобов'язаний закріпитися у тих сегментах, у яких рівень конкуренції наразі є незначним з огляду на відсутність значного попиту. Одним із таких є саме сегмент міжнародних валютно-кредитних операцій, який розширюватиметься надалі з огляду на намагання України посилити співпрацю з Європейським Союзом.

ПАТ КБ «Приватбанк» є одним з небагатьох українських банків, що досить успішно і якісно обслуговує міжнародні перекази між юридичними особами, втім малі та середні підприємства, які використовують карткові рахунки у тому числі для фінансування міжнародних операцій, все ще не отримують послуг належного рівня. Це вказує на доцільність концентрації зусиль саме на закріпленні позицій на цьому сегменті ринку з метою отримання максимальної вигоди від своєї монопольної позиції.

Розглядаючи послуги, які надаються великому бізнесу, зазначимо, що доцільним є робота над скороченням строків проведення операцій, оскільки у окремих випадках співпраця з контрагентами у країнах, співпраця з якими відбувається на нерегулярній основі, вимагає значних витрат часу.

Окрім цього, доцільним є подальше розширення асортименту додаткових послуг, які надаються підприємствам – мова йде у першу чергу про сервіси на кшталт цілодобової підтримки зовнішньоекономічних операцій та надання консультацій у сфері ЗЕД.

Окремим заходом у сфері розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» має стати відвідування міжнародних заходів, присвячених питанням розвитку банківського ринку. До таких зокрема можна віднести заходи, які організуються міжнародними фінансовими організаціями (BIS (Bank for International Settlements), МФВ, Світовим банком),

центральними банками країн світу, ключовими дослідницькими установами. Участь у таких форумах та конференціях дозволить відслідковувати тенденції розвитку ринку та впроваджувати інновації раніше за інші банки, які працюють на українському ринку. Окрім цього, представлення банку на зустрічах такого рівня сформує до нього значний інтерес з боку інвесторів, що важливо з огляду на те, що банк наразі знаходиться у державній власності, втім рано чи пізно може стати об'єктом продажу одному з міжнародних банків, для яких Український ринок є цікавим. Таким чином позиціонування себе як стратегічно орієнтованого гравця ринку дозволить підвищити інвестиційну привабливість ПАТ КБ «Приватбанк».

У цілому, за умови реалізації усіх наданих пропозицій ПАТ КБ «Приватбанк» має значні перспективи для подальшого укріплення позицій на вітчизняному ринку. Широкі інфраструктурні можливості, які зробили ПАТ КБ «Приватбанк» ключовим гравцем українського ринку, за умови їх подальшого розширення можуть забезпечити йому лідерські позиції також на нових сегментах, що справить позитивний вплив на його фінансові результати.

3.3. Прогнозна оцінка запропонованих заходів

Одним із елементів оцінки стратегії розвитку міжнародної діяльності ПАТ КБ «Приватбанк» є прогнозування результатів її впровадження. При цьому прогнозувати доцільно не лише доходи підприємства за умови впровадження наданих рекомендацій – за основу при здійсненні прогносної оцінки доцільно взяти розрахункові обсяги

фінансових результатів, які банк зможе отримати за незмінності підходів до здійснення міжнародних операцій.

Основою прогнозування фінансових результатів ПАТ КБ «Приватбанк» є його фінансові результати за період 2013 – 2017 рр.: розрахунок середньорічних показників зміни доходів і витрат дозволить розрахувати, якими будуть фінансові результати банку у 2019 – 2021 рр.

Необхідно відзначити, що за основу при здійсненні розрахунків ми бали дані про доходи і витрати банку за 3 квартали 2018 р., які було доповнені прогнозними даними про фінансові результати за останній квартал.

Здійснені розрахунки свідчать, що за умови дотримання банком існуючої стратегії можна очікувати на поступове покращення його фінансових результатів. Так, процентні доходи підприємства збільшуватимуться у середньому на 4% та складуть до 2021 р. 28148 млн. грн. Процентні витрати також зростатимуть протягом наступних років та складуть у кінці прогнозного періоду 25086 млн. грн. При цьому, з огляду на таку тенденцію їх зміни чистий процентний дохід матиме тенденцію до зменшення та знизиться до 2021 р. до 4555 млн. грн (табл. 3.2).

Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтів матиме тенденцію до зростання, так само як і доходи за виплатами та комісійними, вартість яких досягне до 2021 р. 38354 млн. грн.

Таблиця 3.2.

Прогнозні фінансові результати ПАТ «КБ «Приватбанк» у 2019 – 2021 рр.

за умови збереження існуючих тенденцій

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Процентні доходи	24485	25353	26252	27184	28148	868	899	931	964
Процентні витрати	18374	19861	21469	23207	25086	1487	1608	1738	1879
Чистий процентний дохід	6111	5492	5160	4848	4555	-619	-332	-312	-293
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	18346	27519	41278	61916	92874	9173	13759	20639	30958
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	-12235	-8421	-5412	-2315	1241	3814	3009	3097	3556
Доходи за виплатами та комісійними	12235	16280	21662	28824	38354	4045	5382	7162	9530
Витрати за виплатами та комісійними	3017	3923	5102	6635	8628	906	1179	1533	1993
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	3491	6286	11320	20385	36708	2795	5034	9065	16323
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною	1084	1431	2122	3148	4669	347	691	1026	1521

валютою					
Збитки мінус прибутки від переоцінки іноземної валюти	2501	2641	3143	4312	5124
Інші операційні доходи	1530	3483	7927	18043	41068
Адміністративні та інші операційні витрати	12194	14118	16345	18923	21909
Збиток/прибуток до оподаткування	-23895	-21423	-16412	-314	10231

Таким чином до 2021 р. показник прибутків мінус збитків від похідних фінансових результатів складе 36708 млн. грн., що істотно перевищує показник 2017 р.

Так само тенденцію до збільшення матиме показник прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою – з 1084 млн. грн. до 4669 млн. грн.

Інші операційні доходи за умови збереженні існуючих тенденцій матимуть тенденцію до значного зростання і досягнуть до 2021 р. 41068 млн. грн., і навіть збільшення адміністративних та інших операційних витрат до 21909 млн. грн. дозволить банку вперше за останні роки отримувати прибуток у обсязі 10231 млн. грн.

Таким чином, за збереження існуючих тенденцій можна очікувати на істотне покращення фінансових результатів, таким чином ПАТ «КБ «Приватбанк» має потенціал для реалізації низки заходів з вдосконалення стратегії діяльності.

З умови впровадження наданих рекомендацій можна очікувати на істотне зростання як процентних доходів (до 34059 млн. грн.), так і процентних витрат (до 19069 млн. грн.), втім темпи зростання процентних доходів будуть вищими за темпи зростання процентних витрат, у результаті чого чистий процентний дохід банку досягне 14990 млн. грн. Окрім цього, тенденцію до значного зростання внаслідок впровадження наданих рекомендацій відбудеться зростання показника прибутки мінус збитків від операцій з іноземною валютою – до 8606 млн. грн., що істотно перевищує значення, яке було отримано методом екстраполяції (табл. 3.3).

Інші операційні доходи також істотно зростуть внаслідок впровадження наданих рекомендацій до 45997 млн. грн. У результаті, ПАТ

«КБ «Приватбанк» отримусе прибутки вже у 2020 р., а до 2021 р. їх обсяг зросте до 24148 млн. грн.

Таблиця 3.3.

Прогнозні фінансові результати ПАТ «КБ «Приватбанк» у 2019 – 2021 рр.

за умови впровадження наданих рекомендацій

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Процентні доходи	24485	25353	31766	32892	34059	868	6412	1127	1167
Процентні витрати	18374	19861	23745	22330	19069	1487	3884	-1415	-3261
Чистий процентний дохід	6111	5492	8021	10562	14990	-619	2529	2541	4428
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	18346	27519	41278	61916	92874	9173	13759	20639	30958
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	-12235	-8421	-5412	-2315	1241	3814	3009	3097	3556
Доходи за виплатами та комісійними	12235	16280	21662	28824	38354	4045	5382	7162	9530
Витрати за виплатами та комісійними	3017	3923	5102	6635	8628	906	1179	1533	1993
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	3491	6286	11320	20385	36708	2795	5034	9065	16323
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною	1084	1431	2611	4298	8606	347	1180	1687	4308

валютою					
Збитки мінус прибутки від переоцінки іноземної валюти	2501	2641	3143	4312	5124
Інші операційні доходи	1530	3483	8878	20208	45997
Адміністративні та інші операційні витрати	12194	14118	16672	19302	22347
Збиток/прибуток до оподаткування	-23895	-21423	-16412	1034	24148

Отже, проведені розрахунки свідчать, що впровадження у діяльність ПАТ «КБ «Приватбанк» наданих рекомендацій може позитивно вплинути на фінансові результати банку і сприяти більш швидкому його виходу з кризи, з якою він зіткнувся у період кризи в Україні.

Надані нами рекомендації сприятимуть істотно підвищити якість обслуговування споживачів, збільшити обсяги операцій в іноземній валюті та підвищити їх ефективність. Втім розроблені нами пропозиції націлені також на те, щоб усе більша кількість потреб споживачів була задоволена шляхом звернення до єдиної установи, таким чином наші пропозиції націлені також на посилення основної конкурентної переваги, яку має банк на нинішньому етапі – формування спектру послуг та інфраструктури їх надання, максимально зручної для клієнтів.

Важливо відзначити, що впровадження наданих рекомендацій пов'язане з певними ризиками для ПАТ «КБ «Приватбанк», що має враховуватися при прийнятті рішення стосовно їх реалізації. При цьому навіть за зважених прогнозів можна очікувати на позитивні наслідки імплементації нововведень, що є аргументом на користь дотримання запропонованої стратегії. З огляду на це, та враховуючи тенденцію до поступового покращення фінансових результатів в умовах дотримання існуючої стратегії, вважаємо за доцільне поступово вводити нові сервіси для споживачів для пришвидшення виходу банку з кризи.

Зважаючи на те, що надані нами рекомендації націлені на підвищення ефективності міжнародних валютних операцій, для обґрунтування доцільності їх впровадження нами було також здійснено прогнозування чистої балансової позиції ПАТ «КБ «Приватбанк» як за умови збереження існуючих тенденцій, так і у випадку імплементації наданих пропозицій.

Так, за умови збереження існуючих тенденцій до 2021 р. чиста валютна позиція банку в Україні матиме тенденцію до зменшення як в

Україні (до 12833 млн. грн.), так і в країнах ОЕСР (до 1000 млн. грн.). таким чином, до 2021 р. чиста валютна позиція ПАТ «КБ «Приватбанк» складе 23659 млн. грн., що на 1134 млн. грн. менше за її значення у 2017 р. (табл. 3.4)

Таблиця 3.4.

Прогнозна чиста балансова позиція ПАТ «КБ «Приватбанк» у 2017 – 2021 рр. за умови збереження існуючих тенденцій, млн. грн.

Показник	Факт	Попередні дані	Прогноз			Абсолютне відхилення			
	2017	2018	2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Україна	12833	10235	7881	6068	4673	-2598	-2354	-1813	-1396
Країни ОЕСР	-2377	3412	2266	1505	1000	5789	-1146	-761	-505
Інші країни	14337	10042	10243	13573	17987	-4295	201	3330	4413
Усього	24793	23689	20390	21147	23659	-1104	-3299	757	2512

Сформовані нами рекомендації спрямовані на збільшення обсягів операцій в іноземній валюті і зокрема тих, що здійснюються за межами країни, таким чином можна очікувати на позитивний вплив наданих пропозицій на чисту валютну позицію ПАТ КБ «Приватбанк». Окрім цього вважаємо, що покращення якості та розширення номенклатури сервісів дозволить ПАТ «КБ «Приватбанк» відновити втрачені позиції на українському ринку банківських послуг.

Здійснені розрахунки вказують, що за умови впровадження наданих рекомендацій до 2021 року відбудеться зростання чистої валютної позиції ПАТ «КБ «Приватбанк» як в Україні, так і в країнах ОЕСР, які є ключовою

туристичною дестинацією для українців, що засвідчить підвищення рівня ефективності міжнародних валютно-фінансових операцій ПАТ «КБ «Приватбанк» (табл. 3.5).

Таблиця 3.5.

Прогнозна чиста балансова позиція ПАТ «КБ «Приватбанк» у 2017 – 2021 рр. за умови впровадження наданих рекомендацій, млн. грн.

Показник	Факт 2017	Попередні дані 2018	Прогноз			Абсолютне відхилення			
			2019	2020	2021	2018/ 2017	2019/ 2018	2020/ 2019	2020/ 2017
Україна	12833	10235	9457	10195	11382	-2598	-778	738	1188
Країни ОЕСР	-2377	3412	2720	2890	3802	5789	-692	171	911
Інші країни	14337	10042	10550	16777	22231	-4295	508	6226	5455
Усього	24793	23689	22727	29862	37415	-1104	-962	7135	7554

У цілому, проведене дослідження свідчить, що ПАТ КБ «Приватбанк» має можливість протягом наступних років істотно посилити позиції на ринку, і обрана ним стратегія відновлення є досить ефективною. Втім для підвищення результативності міжнародних валютних операцій доцільним є реалізації низки ініціатив, націлених саме на розвиток цієї сфери діяльності банку.

Можливості розвитку ПАТ «КБ «Приватбанк» пов'язані також з тим, що протягом останніх років спостерігається поступове відновлення попиту на банківські послуги з боку населення та бізнесу. Експерти прогнозують, що протягом наступних років така динаміка збережеться, таким чином

впровадження нових послуг буде позитивно оцінене ринком і витрати, понесені на їх просування, швидко окупляться.

При цьому зауважимо, що заходи щодо підвищення ефективності міжнародних операцій ПАТ «КБ «Приватбанк» не повинні обмежуватися виключно наданими пропозиціями – працівникам банку необхідно постійно аналізувати ринок, виявляти нові потреби клієнтів, і зокрема ті, що пов'язані зі здійсненням міжнародних розрахунків та операцій в іноземній валюті, і знаходити шляхи їх задоволення.

На наш погляд, лише постійне відслідковування тенденцій розвитку ринку банківських послуг, і не лише українського, а й країн-лідерів за рівнем розвитку фінансового сектору, може забезпечити ПАТ «КБ «Приватбанк» передумови для впровадження інновацій та посилення позицій на цьому сегменті ринку.

Попри те, що основну частину доходів банку забезпечують юридичні особи, обсяги діяльності яких є більшими за обсяги фінансових операцій фізичних осіб, важливо орієнтуватися в тому числі і на можливості розширення саме кількості індивідуальних клієнтів, оскільки Україна нині намагається зменшити використання готівкових грошей, що веде до зростання кількості клієнтів банків.

Проведені нами розрахунки вказують на доцільність імплементації наданих рекомендацій у практичну діяльність ПАТ КБ «Приватбанк». За умови їх реалізації банк матиме можливість істотно випередити конкурентів у стратегічно важливому сегменті – операціях з іноземною валютою, що в умовах євроінтеграційних пріоритетів України набуває особливого значення та ваги.

Висновки до розділу 3

Дії ПАТ КБ «Приватбанк» щодо підвищення ефективності міжнародних операцій являють собою 4 взаємопов'язані етапи, які дозволять сформувати всередині банку бачення нової стратегії; поширити це бачення серед працівників та мотивувати їх до виконання своїх функцій у тому числі з метою активізації міжнародної діяльності; впровадження нових банківських продуктів, які дозволять активізувати здійснення міжнародних платежів такими клієнтами банку як фізичні особи та приватні підприємці; використання у якості рекламних платформ зарубіжних інтернет-маркетів (Amazon, Ali Express) та платформ для пошуку квитків і закладів розміщення (Tickets.ua, Momondo.ua, Booking.com, Airbnb.com).

За умови реалізації усіх наданих пропозицій ПАТ КБ «Приватбанк» має значні перспективи для подальшого укріплення позицій на вітчизняному ринку. Широкі інфраструктурні можливості, які зробили ПАТ КБ «Приватбанк» ключовим гравцем українського ринку, за умови їх подальшого розширення можуть забезпечити йому лідерські позиції також на нових сегментах, що справить позитивний вплив на його фінансові результати. Проведене дослідження свідчить, що ПАТ КБ «Приватбанк» має можливість протягом наступних років істотно посилити позиції на ринку, і обрана ним стратегія відновлення є досить ефективною. Втім для підвищення результативності міжнародних валютних операцій доцільним є реалізації низки ініціатив, націлених саме на розвиток цієї сфери діяльності банку. За умови впровадження наданих рекомендацій можна очікувати на істотне зростання як процентних доходів (до 34059 млн. грн.), так і процентних витрат (до 19069 млн. грн.), втім темпи зростання процентних доходів будуть вищими за темпи зростання процентних витрат, у результаті чого чистий процентний дохід банку досягне 14990 млн. грн. Окрім цього ПАТ «КБ «Приватбанк» отримує прибутки вже у 2020 р., а до 2021 р. їх обсяг зросте до 24148 млн. грн.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Міжнародна діяльність банку передбачає виконання ним його основних функцій за умови, якщо контрагент банку знаходиться за кордоном. Основними міжнародними операціями банку є кредитування, пряме іноземне фінансування, а також здійснення банківських переказів.

В умовах динамічного розвитку міжнародних відносин міжнародні операції комерційних банків починають відігравати усе більшу роль у їх діяльності, що обумовлює необхідність подальшого вдосконалення механізмів їх здійснення, а також формує потребу розвитку регуляторних норм, які, з одного боку, відповідатимуть інтересам України та векторам її міжнародної діяльності, а з іншого – гарантуватимуть захист клієнтів комерційних банків та самих фінансових установ.

Наразі банки відіграють виключну роль у функціонуванні вітчизняної економіки та розвитку міжнародних економічних відносин. При цьому ключовими функціями банків є забезпечення підтримки міжнародних операцій суб'єктів господарської діяльності, залучення кредитів від зарубіжних фінансових інституцій, забезпечення доступу клієнтів банків до їх коштів з будь-якого куточку світу. На наш погляд, з розвитком електронної комерції та розширенням переліку міжнародних операцій роль банківського сектору в економіці зростатиме, що свідчить про доцільність прикладання усіх зусиль для його розвитку та оздоровлення.

Комерційні банки України мають не надто розгалужену мережу кореспондентських рахунків, що пов'язано з нестабільністю роботи фінансової системи, яка, в свою чергу, зумовлена такими причинами: загальноекономічна ситуація в країні: істотно підвищують загальну невизначеність ризику у відносинах банків з їх головними контрагентами –

вкладниками, позичальниками і регулюючими органами. Так, масова паніка серед вкладників банківських установ, або ж різкі коливання товарних цін, процентних ставок можуть змінити ціни на фінансові активи; інфляція, яка впливає на банківський сектор через процентні ставки, ослаблення стимулів для заощаджень і звуження депозитної бази, втечу капіталів за кордон, зміну структури активів і пасивів; ринкові реформи – в кінцевому рахунку вони повинні сприяти оздоровленню та розвитку, однак у короткостроковому плані реформи можуть провокувати або посилювати кризові процеси в банківській сфері; втрата довіри до банку з боку клієнтів, внаслідок прийняття невірних управлінських рішень; рейдерські атаки, які цілеспрямовано направлені на знецінення активів банку, що призводить до їх можливого продажу або ліквідації.

Забезпечення ефективності міжнародних операцій комерційних банків має здійснюватися перманентно та полягати перевірки відповідності результатів діяльності банку заданим параметрам і включає контроль дотримання нормативів ліквідності банку; контролі дотримання лімітів і показників, установлених з обліком різноманітних фінансових ризиків; контроль виконання планових завдань, які відображають необхідні обсяги й ефективність операцій банку. Інформаційною базою для оцінки ефективності операцій комерційних банків має бути внутрішня інформація бухгалтерського обліку (фінансового, управлінського, статистичного), внутрішньобанківська правова й нормативна бази, зовнішня економічна інформація (фінансова, макроекономічна й статистична), правова й нормативна бази законодавчих і регулюючих органів.

Здійснення постійного контролю за перебігом міжнародних операцій комерційних банків та оціни їх ефективності є обов'язковим елементом якісного менеджменту. Оцінка ефективності операцій комерційних банків дає можливість виділити сильна та слабкі сторони установи, зробити

висновок про доцільність зміни умов надання послуг або окремих напрямів діяльності чи партнерської взаємодії із зарубіжними контрагентами.

Комерційний банк ПриватБанк є лідером банківського ринку країни. Наразі з ПАТ КБ «Приватбанк» співпрацюють 52,8% українців – фізичних осіб старше 16 років, а 45,1% користувачів банківських послуг – фізичних осіб вважають його основним банком (для юридичних осіб 58,4% та 33,6% відповідно).

ПАТ КБ «Приватбанк» наразі має проблеми, пов'язані зі значним переважанням витрат над доходами, втім кроки, які були вжиті, у тому числі його націоналізація, дають результат, що знаходить відображення у поступовому зменшенні обсягів збитків.

Позитивні зрушення відбуваються також у структурі майна та капіталу підприємства, що знаходить відображення у покращенні рівня ліквідності банку. У цілому, за умови дотримання обраного курсу, можна очікувати значного покращення фінансових результатів банку протягом найближчих років.

Міжнародні економічні операції банку є наразі досить успішними, втім пов'язаними із значними ризиками, що у поточних умовах є значною загрозою для банку.. Попри те, що частка міжнародних операцій є незначною, їх здійснення з одного боку справляє позитивний вплив на репутацію банку, а з іншого формує умови, у яких має здійснюватися управління банком для забезпечення максимальної ефективності. При цьому збільшення обсягів міжнародних операцій та підвищення їх ефективності мають стати пріоритетом для ПАТ КБ «Приватбанк», оскільки за умови розширення міжнародної діяльності українських компаній, які є клієнтами банку, а також збільшення операцій в іноземній валюті фізичними особами, саме від можливості задовольняти потреби клієнтів буде залежати успіх банку на ринку.

У 2017 році відбулося значне скорочення рівня ризику, оскільки у 2016 році на закордонних ринках формувалося 19,4% ризикованих активів. У співпраці з країнами ОЕСР та іншими зарубіжними країнами найбільш ризикованими є операції з грошовими коштами та їх еквівалентами та обов'язковими резервами, а також із заборгованістю банків (для ОЕСР) та кредитами і авансами клієнтів (для інших країн). Загалом, зменшення рівня ризиків за кордоном є позитивним явищем, що вказує на те, що ПАТ КБ «Приватбанк» впровадив якісну та ефективну систему управління ризиками

Дії ПАТ КБ «Приватбанк» щодо підвищення ефективності міжнародних операцій являють собою 4 взаємопов'язані етапи, які дозволять сформувати всередині банку бачення нової стратегії; поширити це бачення серед працівників та мотивувати їх до виконання своїх функцій у тому числі з метою активізації міжнародної діяльності; впровадження нових банківських продуктів, які дозволять активізувати здійснення міжнародних платежів такими клієнтами банку як фізичні особи та приватні підприємці; використання у якості рекламних платформ зарубіжних інтернет-маркетів (Amazon, Ali Express) та платформ для пошуку квитків і закладів розміщення (Tickets.ua, Momondo.ua, Booking.com, Airbnb.com).

Важливим для успіху наданих рекомендацій є правильний таймінг. Так, першим і ключовим резервом впровадження змін на підприємстві, як зазначалося, є формування стратегії, яке має здійснюватися у кілька етапів. У першу чергу необхідним є обговорення параметрів стратегії на рівні керівництва та формування концепції майбутньої стратегії. Після розробки концепції менеджери основних департаментів банку мають долучитися до драфтингу (розробки проекту) стратегію. Після закінчення розробки проекту стратегії перший її варіант доцільно обговорити на зборах Правління, після чого фіналізувати її шляхом внесення усіх запропонованих змін. Таким чином, до кінця грудня 2019 р. проект стратегії має бути ухвалено.

За умови реалізації усіх наданих пропозицій ПАТ КБ «Приватбанк» має значні перспективи для подальшого укріплення позицій на вітчизняному ринку. Широкі інфраструктурні можливості, які зробили ПАТ КБ «Приватбанк» ключовим гравцем українського ринку, за умови їх подальшого розширення можуть забезпечити йому лідерські позиції також на нових сегментах, що справить позитивний вплив на його фінансові результати.

Проведене дослідження свідчить, що ПАТ КБ «Приватбанк» має можливість протягом наступних років істотно посилити позиції на ринку, і обрана ним стратегія відновлення є досить ефективною. Втім для підвищення результативності міжнародних валютних операцій доцільним є реалізації низки ініціатив, націлених саме на розвиток цієї сфери діяльності банку.

Заходи щодо підвищення ефективності міжнародних операцій ПАТ «КБ «Приватбанк» не повинні обмежуватися виключно наданими пропозиціями – працівникам банку необхідно постійно аналізувати ринок, виявляти нові потреби клієнтів, і зокрема ті, що пов'язані зі здійсненням міжнародних розрахунків та операцій в іноземній валюті, і знаходити шляхи їх задоволення.

На наш погляд, лише постійне відслідковування тенденцій розвитку ринку банківських послуг, і не лише українського, а й країн-лідерів за рівнем розвитку фінансового сектору, може забезпечити ПАТ «КБ «Приватбанк» передумови для впровадження інновацій та посилення позицій на цьому сегменті ринку. За умови впровадження наданих рекомендацій можна очікувати на істотне зростання як процентних доходів (до 34059 млн. грн.), так і процентних витрат (до 19069 млн. грн.), втім темпи зростання процентних доходів будуть вищими за темпи зростання процентних витрат, у результаті чого чистий процентний дохід банку досягне 14990 млн. грн.

Окрім цього ПАТ «КБ «Приватбанк» отримує прибутки вже у 2020 р., а до 2021 р. їх обсяг зросте до 24148 млн. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 № 2121-III [електронний ресурс]. - режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
2. Амели Тобиас, Асхауер Гюнтер, Динерс Рольф-Кристиан, Фусс Рудольф, Хохстрате Генри. Введение в банковское дело: Учеб. пособие. — М., 2015. — 627с.
3. Афанасьева Л. П., Богатырев В. И., Журкина Н. Г., Зверев О. А., Zubov С. А. Основы банковской деятельности (Банковское дело): Учеб. пособие / Кафедра "Банковское дело" Российской экономической академии им. Г.В.Плеханова / К.Р. Тагирбеков (ред.). — М. : Инфра-М, 2013.
4. Банки и банковское дело: Учеб. пособие для вузов / И.Т. Балабанов (ред.). — СПб. : Питер, 2013. — 304с.
5. Банківська система /навч.посіб./ (Л.І. Катан, Н.І.Демчук, В.Г. Бабенко-Левада, Т.О. Журавльова); за ред. І.М. Мазур. - Дніпро: Пороги, 2017. - 444 с.
6. *Банківське кредитування* : навчальний посібник / У. В. Владичин; За ред. д.е.н., проф. С. К. Реверчука. — К. : Атіка, 2008 – 583 с.
7. Банківські операції. / Под ред Мороза А.М. Київ: КНЕУ, 2016. - 220 с.;
8. Банковское дело в схемах, таблицах, документах: Учеб. пособие для студ. экон. спец. вузов, техникумов / Восточноукраинский гос. ун-т / Алексей Васильевич Заец (авт.-сост.). — Луганск, 2008. — 220с.;
9. Баранова В. Проблеми функціонування страхової системи України в умовах фінансової кризи / В. Баранова // Економіст. – 2009.– № 11. – С. 21–23.
10. Безродна О.С. Теоретико-методичні аспекти оцінювання фінансової стабільності банківської системи/ О.С. Безродна, В.О. Лесик// Проблеми економіки, 2017 - № 2. – 251-263;

11. Береславська О. І. Валютна політика України: теорія та практика: монографія / О. І. Береславська ; Держ. податк. адмін. України [та ін.]. - Ірпінь : Нац. ун-т ДПС України, 2010. - 330 с.
12. Блащук Ю.О. Валютний контроль: міжнародний досвід і національні тенденції.// Вісник НБУ. – 2007. – №4. – с. 28-30.
13. Блащук Ю.О. Комерційний банк як агент валютного контролю.//Фінанси України. - 2010. - №4. - с. 138-141.
14. Бобкова А.Г., МоїсєєвЮ.О. Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2010. - 320 с.;
15. Бура В. Системно важливі банки у розвитку економіки України / В. бура// Вісник КНТЕУ, 2017. - №4. – с. 114-123;
16. Бурко Я.В. Стратегический потенциал предприятия как источник его конкурентного преимущества // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В.Даля. – Донецьк. – 2006. – Вип. 4 (98). Ч.2 – С. 16 – 19.
17. Быкова Нэлли Ивановна. Валютные риски и методы их страхования / Санкт-Петербургский гос. ун-т экономики и финансов. — Препр. — СПб.: Издательство СПбГУЭФ, 2011. — 16с.;
18. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: [Пер. с англ.]. — М.: Финансы и статистика, 2009. — 799с.;
19. Васюренко Олег Владимирович. Современные методы управления банковскими ресурсами / Харьковский гос. экономический ун-т. — Х. : Гриф, 2015. — 391с.;
20. Вдовенко Л.О. Механізми банківського кредитування в аграрній сфері [Текст] : монографія / Л. О. Вдовенко ; М-во аграр. політики та продовольства України, Вінницький нац. аграр. ун-т. - Вінниця : Корзун Д. Ю., 2014. - 378 с.

21. Інформація щодо правомірності надання банками кредитів в іноземній валюті [електронний ресурс]. – режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=83537
22. Веремеев А.П. Современное финансовое планирование. Теория и практика. - М.:Финансы и кредит, 2015. - 286 с.
23. Внешнеэкономическая деятельность: Учебник для вузов/ Под ред. Л.Е.Стровского. -М.: ЮНИТИ, 2009.
24. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, Т. Я. Андрейків. — К. : Знання, 2008. — 564 с.
25. Вовчак О. Д. Управління банківськими ризиками: навчальний посібник / О. Д. Вовчак, І. Є. Бучко. – Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2017. – с. 459.
26. Герасимчук В. Т. Стратегічне управління підприємством. – Київ: Основи, 2008.- 254 с.
27. Грачев Ю.П. Внешнеэкономическая деятельность. Организация и техника внешнеторговых операций: Учеб.- практ. пособие. - М.: АО Бизнес Школа, 2007.
28. Гребенщиков Э. С. Финансовый кризис в мире : последствия и уроки для страхового бизнеса, регуляторов и страхователей / Э. С. Гребенщиков // Финансы. – 2009. – № 3. – С. 53–58.
29. Гринкевич С.С. Підходи до визначення сутності економічної категорії «ефективність зовнішньоекономічної діяльності» підприємств // Наук. вісн. – 2008. – Вип. 18.2. – С. 170-174.
30. Грущинська Н.М. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств України в умовах становлення процесів митного регулювання України // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 7 (49). – С. 12-18.
31. Деньги. Кредит. Банки. Банковские системы отдельных стран: Учебник для вузов./ Е.Ф.Жуков, Л.М.Максимова, А.В.Печникова и др.; Под ред. Е.Ф.Жукова. -М.: Банки и биржи, 2009. - 622с.

32. Дідківський М.І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: Навч. посіб. - К.: Знання, 2006. - 462 с.
33. Дмитрієва Н.А. Теоретичні засади визначення показників ефективності зовнішньоторговельної діяльності // Економіка і підприємництво: стан та перспективи. – К., 2001. – С. 161-164.
34. Дроздова Г. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства: навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2002. – 172 с.
35. Економічна природа кредиту та його роль у суспільному відтворенні [електронний ресурс]. – режим доступу: http://e-works.com.ua/work/4953_Ekonomichna_priroda_kredyty_ta_iogo_rol_y_sypilno_my_vidtvorenni.html
36. Завьялов П. Проблемы международной конкурентоспособности товаропроизводителей и пути их решения // Маркетинг. – 2008. – № 10. – С. 45-49.
37. Закон України “Про страхування” від 07.03.1996 р. № 18.
38. Захаров К.В., Цыганок А.В., Бочарников В.П. Логистика, эффективность и риски внешнеэкономических операций. – К.: ИНЭКС, 2007. – 237с.
39. Івасів Б.С. Міжнародні розрахунки: Підручник.- Тернопіль: Карт-бланш, 2008.-223с.
40. Кабанець О. Еволюція валютних обмежень. // Вісник податкової служби України. 2009. - №13. – С.62-63.
41. Кириченко О., Кавас І., Ятченко А.: Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. – Навчальний посібник, К., Фінансист, 2010. – 635 с.
42. Козак Ю.Г., Новацький В. М. Міжнародна економіка. – К.: Центр навчальної літератури, Артек, 2002. - 436 с.
43. Козик В.В., Панкова Л.А., Карп'як Я.С., Григор'єв Ю.О., Босак А.О. Зовнішньоекономічні операції і контракти: Навч. посіб. - 2-

ге видання, перероб. і доп.. - К.: Центр навчальної літератури, 2004.

44. Колодизев О. Становлення банківської системи України: минуле, світовий досвід, проблеми реформування // Банківська справа. 2008. - №2. - С. 28-29.

45. Копилюк О.І. Аналіз банківської діяльності : навчальний посібник / О.І. Копилюк, О.М. Музичка. - Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2016. - 416 с.

46. Копилюк О.І. Кредитний менеджмент: навч. посібник / О. І. Копилюк, О. М. Музичка, А. Г. Драбовський, Ю. А. Кашпрук . - Львів: Вид-во ЛТЕУ, 2016. – 368 с.

47. Костырко Л.А. Анализ потенциала операционной деятельности хозяйствующего субъекта // Вісник Східноукраїнського національного університету. – 2002. – № 5 (51). – С. 110-117.

48. Кредісов А.І., Управління зовнішньоекономічною діяльністю: Навчальний посібник. – К., 1997 – 448 с.

49. Кротюк В. Стратегія і тактика розвитку банківської системи // Вісник НБУ. – 2008. - №10. – С. 2-3.;

50. Круглов О. М. Функції соціального страхування України в умовах подолання негативних наслідків світової фінансової кризи: теоретичний аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-2/11komkta.pdf>

51. Крухмаль О.В. Конкурентоспроможність банку та банківського продукту: фактори впливу та оцінка / О.В. Крухмаль, О.А. Барановська // Ефективна економіка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.m.nayka.com.ua>

52. Курбангалеева О. А.. Валютные операции. — М. : Вершина, 2015. — 223с.;

53. Лавренчук В. Банківська система як основа легального бізнесу в Україні // Економічний часопис. – 2009. - №3. – С. 13-16.

54. Лазебник Л. Л., Митяй С. А., Міжнародна економіка. - Ірпінь: Академія ДПС України, , 2003. - 308 с.
55. Ломаченко Т. І. Економічна ефективність зовнішньої діяльності та розрахунки експортного потенціалу виноградарсько-виноробних підприємств. // Вісник КНУ ім. Т. Шевченка. – 2009. – С. 72-74.
56. Макаренко О. Валютний контроль як інструмент стабілізації валютного ринку в Україні //Вісник НБУ - 2009. - №9. - 36-38.;
57. Макогон Ю.В. Зовнішньоекономічна діяльність: організація, управління, прогнозування: Підручник. – Донецьк: Альфа-прес, 2004. – 344с.
58. Малахова О.Л. Регулювання діяльності банків у контексті забезпечення фінансової безпеки держави/ О.Л. Малахова// Гроші, фінанси і кредит, 2017. - №17. – с.694-691;
59. Мельничук І.В. Правові засади регулювання експортно-імпорتنних операцій // Фінанси України. – 2001. – №7. – С.26-40.
60. Миллер Роджер Лерой, Ван-Хуз Девід Д. Современные деньги и банковское дело: Учебник для вузов:Пер. 3-го англ. изд.. — М. : Инфра-М, 2015. — XXIV, 856с.
61. Міжнародні фінанси: Навчальний посібник. Видання 3-тє, перероб. та доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2007 - 640 с
62. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України: Підручник. – К.: Друкарня МВС України, 2009. - 948 с.
63. Організація активних операцій банків: склад, структура, забезпечення якості [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/1908/1/Vivchar%20N.V.%2C%20BSzm-51.pdf>
64. Основні інструменти забезпечення фінансової безпеки банків [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://pravo.studio/osnovyi-finansov/osnovni-instrumenti-zabezpechennya-finansovoji-42325.html>

65. Пересада О.А. Українські банки та банки з іноземним капіталом на ринку України: деякі порівняння / Економіка та підприємництво: Зб. наук. праць молодих учених та аспірантів. Вип. 5/ Відп. ред. С.І. Дем'яненко. – К.: КНЕУ, 2010, с. 146 – 151. – 0,26 д.а.

66. Підсумки діяльності страхових компаній за 2011 рік. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

67. Поддєрьогін А. М., Буряк Л. Д., Нам Г. Г., Павліковський А. М., Павловська О. В., Потій В. З., Куліш А. П., Терещенко О. О., Шульга Н.П., Булгакова С. А. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2009. - 460 с.;

68. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. – Видавництво друге, переробка та доповнення – К.: КНТЕУ, 2006. – 528 с.

69. Попов С.Г., Внешнеэкономическая деятельность фирмы. Особенности менеджмента и маркетинга: Учебное пособие. – М., 2007р. – 176 с.

70. Приварникова І.Ю., Терехова М.В. Шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічних операцій підприємств // Економічний простір. – 2008. – №13. – С. 260-268.

71. Приказюк Н.В. Державне регулювання страхового ринку України: тенденції та перспективи розвитку / Н.В. Приказюк // Фінанси України. – 2010. – № 7. – С. 101–108.

72. Роль комерційних банків в банківській системі держави[електронний ресурс]. – режим доступу: <https://library.if.ua/book/11/1084.html>

73. Роль комерційних банків в розвитку економіки України [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/246>

74. Руда О.Л. Конкурентоспроможність банків на ринку надання банківських послуг/ О.Л. Руда// Економіка та держава, 2018. - №4. – с. 58-61

75. Рудый Кирилл Валентинович. Финансовые, денежные и кредитные системы зарубежных стран: Учеб. пособие. — 2. изд., испр. и доп. — М.: ООО "Новое знание", 2014. — 399с.;
76. Рязанова Н. С. Міжнародні фінанси: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2001. — 119 с.
77. Сайт Верховної ради України [електронний ресурс]. - режим доступу до ресурсу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>;
78. Сайт національного банку України [електронний ресурс]. - режим доступу до ресурсу: <http://www.bank.gov.ua>;
79. Сайт ПАТ «КБ «Приватбанк» [електронний ресурс]. - режим доступу до ресурсу: <https://privatbank.ua/>
80. Сирчин О.Л. Регулювання банківської діяльності в контексті управління банком/ О.Л. Сирчин// Вісник соціально-економічних досліджень, 2014. - № 1 (52). – 156-162;
81. Сус Л.В. Сучасні тенденції розвитку світової банківської справи [електронний ресурс]. – режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/4_2018/41.pdf
82. Тавасиев Ахсар Мухаевич, Бычков Владимир Петрович, Москвин Виктор Андреевич. Банковское дело. Базовые операции для клиентов: Учеб. пособие по спец. "Менеджмент организации" / Ахсар Мухаевич Тавасиев (ред.). — М. : Финансы и статистика, 2015. — 303с.;
83. Ткаченко Н.В. Ризики діяльності страхових компаній: теоретичний аспект / Н.В. Ткаченко // Фінанси України. – 2009. – № 6. – С. 104–121.
84. Філатова Г.О. Оптимізація структури експорту як елемент організаційно-економічного механізму визначення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства. – К.: Знання України, 2009. – 24с.

85. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посібник / О.І. Копилюк, Н.М. Ногінова, О.М. Музичка, Н.С. Кульчицька. - Львів: Видавництво "Ліга-Прес", 2015.- 236 с.
86. *Ходаківська В.П., Данілов О.Д. Ринок фінансових послуг: Навчальний посібник.* – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 501 с.
87. Чистов С.М., Никифоров А.Є., Куценко Т.Ф. Державне регулювання економіки. К.: КНЕУ. – 2015.
88. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Каравела, 2009. – 568 с.
89. Щербина В.С. Господарське право: Підручник. – К.: Юрінком-Інтер, 2006. – 656 с.
90. Яворська Т. В. Регулятивна політика державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг у страховій сфері / Т. В. Яворська // Вісник Української академії банківської справи. –2010. – № 1. – С. 106–110.

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2017 р.	31 грудня 2016 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	25 296	30 159
Заборгованість банків	8	4 516	2 410
Кредити та аванси клієнтам	9	38 335	43 583
Вбудовані похідні фінансові активи	10, 11	34 336	27 044
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	10	90 354	64 409
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення	11	36 322	-
Передплата з поточного податку на прибуток		184	181
Інвестиції в дочірні та асоційовану компанію		30	433
Інвестиційна нерухомість	12	579	1 358
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	13	3 326	3 956
Інші фінансові активи		490	229
Інші активи	14	9 652	9 585
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	15	11 268	21 836
Активи, утримувані для продажу		117	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		254 805	205 183
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	16	12 394	18 047
Заборгованість перед банками та іншими фінансовими організаціями	17	234	2 667
Кошти клієнтів	18	212 750	181 133
Випущені боргові цінні папери		2	2
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	106	94
Резерви, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	19	4 397	4 000
Субординований борг		129	122
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		230 012	206 065
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	20	206 060	50 695
Емісійний дохід	20	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	20	-	111 591
Резерв переоцінки приміщень	13	747	783
Нереалізований (збиток)/прибуток від інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		(479)	521
Результат від операцій з акціонером	10, 11	12 174	9 934
Загальні резерви та інші фонди	20	6 211	1 619
Накопичений дефіцит		(199 943)	(176 048)
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		24 793	(882)
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		254 805	205 183

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

 П. Крумханцл
 Голова Правління

 В. В. Ярмоленко
 Головний бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

У мільйонах українських гривень	Прим.	31 грудня 2016 р.	31 грудня 2015 р.
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	30 159	29 184
Заборгованість банків	8	2 410	3 365
Кредити та аванси клієнтам	9	43 583	189 314
Вбудовані похідні фінансові активи	9,10	27 044	30 673
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу	10	64 409	1 734
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		-	216
Передоплата з поточного податку на прибуток		181	98
Інвестиції в дочірні та асоційовані підприємства		433	435
Інвестиційна нерухомість		1 358	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	11	3 956	2 857
Інші фінансові активи		229	238
Інші активи	12	9 585	300
Майно, що перейшло у власність банку як заставодержателя	13	21 836	6
Необоротні активи, утримувані для продажу		-	191
ВСЬОГО АКТИВІВ		205 183	258 611
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Заборгованість перед НБУ	14	18 047	27 079
Заборгованість перед банками та фінансовими організаціями	15	2 667	4 628
Кошти клієнтів	16	181 133	177 974
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти		2	9 271
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	22	94	933
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	17	4 000	2 169
Субординований борг		122	9 047
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		206 065	231 101
КАПІТАЛ			
Акціонерний капітал	18	50 895	21 257
Емісійний дохід	18	23	23
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	18	111 591	-
Резерв перецінки приміщень	11	783	506
Резерв перецінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		521	1 421
Результат від операцій з власником	18	9 934	-
Загальні резерви та інші фонди		1 619	1 448
(Накопичений дефіцит)/Нерозподілений прибуток		(176 048)	2 855
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		(882)	27 510
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		205 183	258 611

Затверджено до випуску та надіслано 10 травня 2017 року.

О.В. Шлапак
Голова Правління

В.В. Яромленко
В. В. Яромленко
Головний бухгалтер

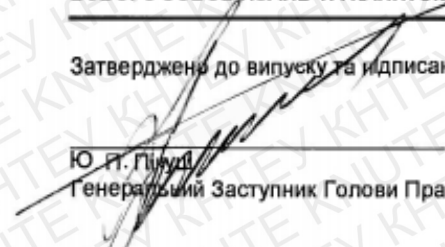
ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про фінансовий стан

Прим. 31 грудня 2014 р. 31 грудня 2013 р. 31 грудня 2012 р.
(трансформовано) (трансформовано)

У мільйонах українських гривень

АКТИВИ				
Грошові кошти та їх еквіваленти та обов'язкові резерви	7	14 447	21 221	20 117
Заборгованість інших банків	8	13 321	13 185	8 220
Кредити та аванси клієнтам	9	159 173	133 604	113 213
Вбудовані похідні фінансові активи	29, 30	19 978	3 816	2 750
Інвестиції у дочірні компанії	11	435	1 257	1 179
Інвестиційні цінні папери для подальшого продажу		981	440	287
Інвестиційні цінні папери, що утримуються до погашення		142	72	240
Передоплата з поточного податку на прибуток		142	-	-
Приміщення, вдосконалення орендованого майна, обладнання та нематеріальні активи	12	3 003	2 813	2 566
Інші фінансові активи	13	797	166	533
Інші активи		148	268	223
Активи, утримувані для продажу		246	-	-
ВСЬОГО АКТИВІВ		212 813	176 842	149 328
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ				
Заборгованість перед НБУ	14	18 357	3 472	4 630
Заборгованість перед іншими банками та іншими фінансовими організаціями	15	3 433	4 157	5 825
Кошти клієнтів	16	140 680	130 754	105 861
Власні боргові цінні папери та інші позикові кошти	17	8 111	11 079	7 996
Вбудовані похідні фінансові зобов'язання	31	10 047	-	-
Поточне зобов'язання з податку на прибуток		7	29	65
Відстрочене зобов'язання з податку на прибуток	24	737	852	1 019
Резерви зобов'язань та відрахувань, інші фінансові та нефінансові зобов'язання	18	1 834	889	1 447
Субординований борг	19	5 110	3 071	1 222
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ		188 316	154 303	128 065
КАПІТАЛ				
Акціонерний капітал	20	18 101	16 352	14 897
Емісійний дохід	20	20	20	20
Внески у капітал, отримані за випущені, але не зареєстровані нові акції	20	1 000	-	-
Резерв переоцінки приміщень		523	479	479
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		805	371	235
Нерозподілений прибуток		4 048	5 317	5 632
ВСЬОГО КАПІТАЛУ		24 497	22 539	21 263
ВСЬОГО ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ТА КАПІТАЛУ		212 813	176 842	149 328

Затверджено до випуску та підписано 30 квітня 2015 року.

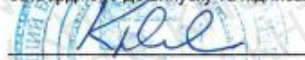

Ю. П. Пивоваров
Генеральний Заступник Голови Правління

Л. І. Коротіна
Головний бухгалтер

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"**Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід**

У мільйонах українських гривень	Прим.	2017 рік	2016 рік
Процентні доходи	21	24 485	31 358
Процентні витрати	21	(18 374)	(29 364)
Чистий процентний дохід		6 111	1 994
Відрахування до резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(18 346)	(154 617)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		(12 235)	(152 623)
Доходи за виплатами та комісійними	22	13 211	10 365
Витрати за виплатами та комісійними	22	(3 017)	(2 205)
Прибуток мінус збитки від реалізації інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		-	1 981
Прибуток мінус збитки/(збитки мінус прибуток) від вбудованих похідних фінансових інструментів	29	3 491	(23 955)
Прибуток мінус збитки/(збитки мінус прибуток) від операцій з іноземною валютою та своп-контрактів		1 084	(206)
Збитки мінус прибуток від переоцінки іноземної валюти		(2 501)	(4 266)
Зменшення корисності інвестиції в асоційовану компанію		(286)	-
Прибуток від вибуття або припинення інвестицій в дочірні компанії		-	630
Збитки від знецінення приміщень та інвестиційної нерухомості		(1 112)	(16)
Знецінення нематеріальних активів		(292)	-
Знецінення майна, що перейшло у власність банку як заставодержателя		(11 559)	-
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(12 194)	(9 771)
Інші доходи		1 530	3 252
Інші збитки		(15)	-
Збиток до оподаткування		(23 895)	(176 814)
(Витрати)/кредит з податку на прибуток	24	(19)	576
Чистий збиток за рік		(23 914)	(176 238)
Інші сукупні доходи(витрати):			
<i>Статті, які будуть у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
<i>Інвестиції для подальшого продажу:</i>			
- Нереалізований (збиток)/прибуток за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу			
		(1 000)	769
Реалізований прибуток, рекласифікований до прибутку або збитку за інвестиційними цінними паперами, які є в наявності для продажу			
		-	(1 981)
Ефект на податок на прибуток	24	-	312
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки приміщень			
	13	(20)	351
Ефект на податок на прибуток	24	4	(62)
Інші сукупні витрати		(1 016)	(611)
ВСЬОГО СУКУПНОГО ВИТРАТИ ЗА ПЕРІОД		(24 930)	(176 849)
Базисний та скоригований витрати на акцію щодо прибутку, який належить акціонеру Банку (у гривнях на акцію)	20	(56,82)	(2 230,86)

Затверджено до випуску та підписано 24 квітня 2018 року.

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"**Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід**

У мільйонах українських гривень	Прим.	2015 рік	2014 рік
Процентні доходи	20	30 309	25 556
Процентні витрати	20	(27 861)	(18 295)
Чистий процентний дохід		2 448	7 261
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(6 070)	(4 631)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		(3 622)	2 630
Доходи за виплатами та комісійними	21	6 991	4 390
Витрати за виплатами та комісійними	21	(1 640)	(1 043)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	29	6 517	6 723
(Збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою		(1 324)	400
Прибутки мінус збитки/(збитки мінус прибутки) від переоцінки іноземної валюти		1 745	(4 202)
Інші операційні доходи		247	229
Інші (збитки мінус прибутки)/прибутки мінус збитки		(291)	37
Прибуток від вибуття інвестиції в дочірню компанію		187	192
Адміністративні та інші операційні витрати	22	(8 420)	(9 402)
Прибуток/(збиток) до оподаткування		390	(46)
(Витрати)/кредит з податку на прибуток	23	(152)	94
Прибуток		238	48
Інші сукупні доходи/(збитки):			
<i>Статті, які можуть бути у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		752	540
Податок на прибуток, визнаний безпосередньо в іншому сукупному доході	23	(136)	(106)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки приміщень	12	-	246
Податок на прибуток, визнаний безпосередньо в іншому сукупному доході	23	-	(44)
Інші сукупні доходи		616	636
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		854	684
Базисний та скоригований прибуток на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	19	3,37	0,74

ПАТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Окремий звіт про прибуток чи збиток та інший сукупний дохід

<i>У мільйонах українських гривень</i>	Прим.	2014 рік	2013 рік (трансформовано)
Процентні доходи	21	25 556	21 299
Процентні витрати	21	(18 295)	(13 458)
Чистий процентний дохід		7 261	7 841
Резерв на знецінення кредитів та авансів клієнтам	9	(4 631)	(3 624)
Чисті процентні доходи після вирахування резерву на знецінення кредитів та авансів клієнтам		2 630	4 217
Доходи за виплатами та комісійними	22	4 390	3 903
Витрати за виплатами та комісійними	22	(1 043)	(1 055)
Прибутки мінус збитки від вбудованих похідних фінансових інструментів	30	6 723	332
Прибутки мінус збитки від операцій з іноземною валютою		400	224
Збитки мінус прибутки від переоцінки іноземної валюти		(4 202)	(131)
Прибутки мінус збитки від початкового визнання зобов'язань за ставками, нижчими за ринкові		-	295
Інші операційні доходи		229	57
Інші прибутки мінус збитки		37	206
Адміністративні та інші операційні витрати	23	(9 402)	(6 787)
Прибуток від вибуття інвестиції в дочірню компанію		192	-
(Збиток)/прибуток до оподаткування		(46)	1 261
Кредит/(витрати) з податку на прибуток	24	94	(121)
Прибуток		48	1 140
Інші сукупні доходи/(збитки):			
<i>Статті, які можуть бути у подальшому рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки інвестиційних цінних паперів для подальшого продажу		540	162
Податок на прибуток, визнаний безпосередньо в іншому сукупному доході	24	(106)	(26)
<i>Статті, які не будуть рекласифіковані у прибуток чи збиток:</i>			
Резерв переоцінки приміщень	12	246	-
Податок на прибуток, визнаний безпосередньо в іншому сукупному доході	24	(44)	-
Інші сукупні доходи		636	136
ВСЬОГО СУКУПНОГО ДОХОДУ ЗА ПЕРІОД		684	1 276
Базисний та скоригований прибуток на акцію щодо прибутку, який належить власникам Банку (у гривнях на акцію)	20	0,74	17,64

